

6.4. Képző- és iparművészeti ág GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK

AZ ALAPFOKÚ KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a belső látás és a képzelet finomításához, tudatosításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság – alakítására, a látás kiművelésére és tudatosítására. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata finomítja a kezűgyességet, technikai érzékenységet, valamint erős érzelmi-motivációs bázist teremt, mely fejleszti a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.

A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő tanulók szellemi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését. A képzés nagymértékben elősegíti a tanulók személyiségfejlődését és biztosítja a tehetséggondozás lehetőségét. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat; a tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző-és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, s alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon fejleszthetik vizuális műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.

A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott művészeti ág műfaji sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

A képző- és iparművészeti ág sajátosságai:

- tevékenységközpontúság – a tanulók a vizuális tananyagtartalmakat, feladatokat gyakorlati, tapasztalati módon, különböző tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját,
- feladattudatosság – egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését,
- alkotói magatartás – amelyben fontos szerepet kap a nyitottság, az egyéni látásmód, a lényegkiemelés, a problémaérzékenység és problémamegoldás képessége,
- komplexitás – amely átjárhatóságot biztosít a képző- és iparművészeti, a népművészeti és médiaművészeti területek között, illetve az egyéb művészeti ágak között,
- folyamatszerűség az egyes feladatok végig vitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projektekben,
- kreatív cselekvőképesség, melynek fontos részterülete a kísérletező kedv, bátorság, lényeglátás, szituativitás, döntésképeség, nézőpontváltás, sorrendmódosítás,

- interaktivitás és együttműködési készség, mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és innovációt,
- tanulók önkifejezési készségének kialakítása és mélyítése a személyre szabott feladatok, egyéni korrektúra megvalósulása révén,
- szociális érzékenység és empátia, az én– tudatosság, önszabályozás és önállóság fejlesztése.

A KÉPZŐ-ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a képző-és iparművészeti oktatás területén

A kiemelt kompetencia területek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik.

Olyan tulajdonság–együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a probléma felismerést, a probléma megoldást.

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

A környezet által közvetített üzenetek befogadása A környezet által közvetített üzenetek értelmezése Tervezési készség

Alkotói magatartás Kreativitás

Vizuális gondolkodás Vizuális kifejezőkészség Eszközhasználati készség Anyaghasználati készség Komplex szemlélet

Tudatos környezetformálás igénye Biztonságos munkavégzés képessége

Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség Problémaérzőképesség

Véleményformálási képesség

Személyes kompetenciák:

Nyitottság Fejlődőképesség Önállóság Önkifejezés Rugalmasság Érzékenység Kísérletező kedv

Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció).

Társas kompetenciák: Motiválhatóság Empatikus készség Együttműködési készség Kezdeményezőképesség Segítőképesség

Módszerkompetenciák: Figyelemösszpontosítás Gyakorlatias feladatértelmezés Ismeretek helyénvaló alkalmazása Következtetési képesség Kreativitás, ötletgazdagság Módszeres munkavégzés

Nyitott hozzáállás

Probléma felismerés, –megoldás Tervezési készség

Új ötletek, megoldások kipróbálása A munkakörnyezet tisztántartása

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbíráلható legyen a tanuló felkészültsége és gyakorlati tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgozthatja.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsga tantárgyak – Műhelygyakorlat

– Vizuális alkotó gyakorlat

A fentiekben felül szabadon választható vizsgatantárgy: – Művészettörténet

– Népművészet

A szabadon választható vizsgatantárgyak esetén a művészeti alapvizsga és záróvizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll. A szabadon választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – helyezést ért el vagy a versenyfelhívásban meghatározott teljesítményi szintet teljesítette.

Ha a tanuló már rendelkezik a képző- és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga- vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható a vizuális alkotógyakorlat főtantárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső eredményének a meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak

csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK

A vizuális alapozó gyakorlatok célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Az alapozó gyakorlatok feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előkészítő évfolyamok

1–2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése. – A hagyományok élményszerű megismertetése.
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása:
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül.
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.

Tananyag Feladatcsoportok Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságaik észrevétele – Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok
- Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése – A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése

Vonal, forma

- A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben – A forma gazdasága
- Pont–, vonal–, folt– és formaképző játékok

Felületek

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával – Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal

Méret és arány

A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb, sovány, kövér)

- Játékos arányváltó feladatok

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása – Színkeverési játékok

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek – Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése

Idő élmények

- Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
- Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése – Egyszerű animációs játékok

Mese és valóság

- A mesebeli világok, lények, történetek síkban és plasztikában – Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

Tárgykészítés

- Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (mézeskalács, textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyag– vagy gipszfigurák)
- Hagyománytárgyak készítése

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI

A grafika és festészet alapjai tantárgy célja a képi világ, a képi kifejezés különböző módjainak megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez.

A tantárgy feladata előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása.
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek A vonal megjelenési formái

A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében

A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

Részlet és nagyítás

A díszítés sajátosságai

A nyomhagyás egyszerű technikái Kompozíciós alapismeretek

Az illusztratív ábrázolás

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok A vonal

- A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben. Játékos felfedezések – A vonal mint mozgásnyom
- Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
- Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más-más felületeken és anyagokon

A szín

- Szín és mozgás
- Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel
- Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel
- Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat
- Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal
- A kedvenc tárgy, lény jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken
- A tárgy, lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével

Felület és forma

- Különböző felületek és formák által kiváltott érzelmek – Játékos forma– és felületalakítási kísérletek
- Gesztusok által létrehozott foltok, felületek – Különböző érzelmi állapotok lenyomata

Felület és textúra

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által – Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
- Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosításai
- A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása
- Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése (bekötött szemmel)
- A tapintási élmények megfogalmazása, megjelenítése, tapintási napló, térkép készítése

Minta a környezetben

- Környezetünkben levő tárgyakon található mintákból gyűjtemény létrehozása – A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése

Díszítés, díszítmények

- Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal

Nyomhagyás

- Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása
- Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá tussal, filctollal, festékkel

Kompozíció

- Képi elemek rendezése
- Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázssal, egyszerű nyomhagyással

Képalkotás

- Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a vonal megjelenési formáit,
- a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében,
- a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit, – a díszítés sajátosságait,
- a nyomhagyás egyszerű technikáit, – a kompozíciós alapismereteket,
- az illusztratív ábrázolás alapjait. *Legyen képes:*
- mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére,
- az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása, – forma, folt, felület és textúra létrehozására,

- a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására, – képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek Vonal a térben

A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben A színek és lelki minőségek

Felület és textúra kontrasztok és létrehozásának lehetőségei A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

A díszítés sajátosságai

A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat Egyszerű nyomtatok

A kiemelés

Az illusztratív ábrázolás

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok A vonal

- Vonalak a térben
- Vonalszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása – A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel
- Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában

A szín

- A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban – Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások
- Különböző színű vagy különböző színűre festett talált tárgyak (textilek, dobozok, fonalak) segítségével eltérő funkciójú és hangulatú színes terek megépítése
- A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázssal
- Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal
- Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása – Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével

Felület és forma

- Ellentétek, felületi kontrasztok
- Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása – A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk

Felület és textúra

- Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítási lehetőségek
- A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
- Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található minták, mintázatok gyűjtése
- A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal

Egyszerű nyomatok

- Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír- vagy műanyagkarc, sablon átfújással)

Kompozíció

- A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a különböző művészeti ágakban
- A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)

Képalkotás

- Illusztrációk készítése
  - Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika)
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- vonal a térképző szerepét,
- a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben,
- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit, – a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait,
- a díszítés sajátosságait,
- a tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolatot, – a kiemelés módjait,
- az illusztratív ábrázolás sajátosságait. *Legyen képes:*
- vonalvariációk létrehozására, – a lelki minőségek kifejezésére,
- felület és textúra kontrasztok létrehozására, – egyszerű nyomatok készítésére,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.
- Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek A vonal és a mozgás–változás

A színek egymáshoz való viszonya A színek érzelmi minősége Színharmóniák, színkontrasztok

A forma, folt, felület és textúra kifejező használata A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei A funkció és díszítés

Egyedi motívumok, motívumrendszer Dombornyomat

Kompozíciós variációk Illusztratív sorozatok

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok A vonal

- Változások vizuális nyomai
- A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal
- Improvizatív és tudatos vonal– és hangjátékok
- Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése

A szín

- Színfoltok festése zene hangulatára
- A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége
- Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése
- Egy– egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő átélése, az élmények megfestése
- Árnyalt vizuális minőségek, színharmóniák
- Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmóniák által
- Színkontrasztok, tartalmi ellentétek
- Színkontrasztok, színellentétek festése – melyek tartalmi ellentéteket és belső élményeket juttatnak felszínre – különös tekintettel a sötét–világos kontrasztra

A felület

- Felület és ábrázolási szándék
- Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal, felületalakítási lehetőségekkel változatos műfaji kísérletek során
- Foltok, folthatárok
- A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítésük – Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága

Textúra képzés

- Különböző anyagok segítségével, felhasználásával (homok, gipsz, fonal, drót, szögek) változatos textúrájú felületek létrehozása
- Az elkészült lapokból képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése – A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró mikroterek külső–belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal
- A mikroterek lakóinak, lényének egyedi megjelenítése

Sablon nyomatok

- Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal)

Dombornyomatok

- Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése

Kompozíció

- Komponálási módok
- Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére

Képalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípiák és kollázs–technika vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal, karcnyomatokkal)

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a mozgás–változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit, – a színek egymáshoz való viszonyát,
- a színek érzelmi minőségét,
- a színharmoniakat, színkontrasztokat,
- a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit, – a funkció és díszítés kapcsolatát,
- a dombornyomat készítésének technikáját. *Legyen képes:*
- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára, – egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására,
- dombornyomat készítésére,
- a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére, – eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

MŰVÉSZETTÖRTÉNET

A művészettörténet tantárgy célja a tanuló érdeklődésének felkeltése, érzékennyé és nyitottá tétele a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására. A tanuló világos kifejező- és érvelési képességének fejlesztése a közös műelemzéseken és az egyes korokra jellemző legfontosabb stílusirányzatokon keresztül. A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, a korszakok formanyelvének, stílusjegyeinek vizsgálata. Célja továbbá a művészettörténet emlékanyagában való eligazodás elősegítése, az ismeretek beépítése a tanuló életébe és munkájába az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozásával, az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerésével.

A tantárgy feladata a világkép és a képzőművészet viszonyának megismertetése. A művészet kultúrában és társadalomban betöltött szerepének bemutatása, a művészet folytonosságának és korról korra változó jellegének feltárása, az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek összehasonlítása. Feladata továbbá a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyának bemutatása a művészeti ágak kapcsolatának, érzékeltetése a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek, megmutatásával. Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása. Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség előhívása. A művészetek formanyelvének, a legjellemzőbb kifejezőeszközöknek és komponálásmódoknak megismertetése, a művészettörténet nagy alkotóinak és jellemző alkotásainak bemutatása az őskortól napjainkig.

A művészettörténet tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.

A tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló érdeklődésének felkeltése a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására.
- Közösén végzett műelemzéseken keresztül a művészet legkorábbi korszakaira jellemző legfontosabb stílusjegyek megismertetése.
- Az ismeretszerzés igényének kialakítása, a művészet szerepének szemléltetése a különböző korszakokban és civilizációkban.

Tananyag Bevezetés

- A művészettörténet alapfogalmai
- A művészettörténet helye és szerepe a tudományok között – A művészet vizuális nyelve
- A képző- és iparművészet ágai, műfajai, jellemzői, kapcsolatuk, kölcsönhatásaik

Őskor

- Az emberré válás folyamata – A művészet kezdetei

- Használati és kultikus tárgyak, ékszerek – a temetkezés legrégebb emlékei – Plasztikák, idolk, állatszobrok
- Barlang– és sziklarajzok, festmények – A megalitikus kultúra emlékei

Mezopotámia

- A folyamközi birodalmak
- Sumérok, akkádok, babiloniak, asszírok, perzsák

Egyiptom

- Az egyiptomi társadalom – Világkép, hitvilág
- Az egyiptomi kultúra időrendi áttekintése
- Az egyiptomi művészet konvenciói, stílusai, korszakai

A Kínai Birodalom

- A nagy dinasztiák időrendi áttekintése – Hiedelemvilág, az ősök kultusza
- A Kínai Birodalom kultúrája: edények, plasztikák – Festészet, tájképfestés, kalligráfia

Japán művészete

- A természet erőinek és az ősöknek tisztelete, sintoizmus – Kínai befolyás, a buddhizmus elterjedése
- A zen buddhizmus és a művészet
- Teaszertartás, virágrendezés, tusfestészet

India művészete

- Indiai kultúrák, birodalmak áttekintése
- A buddhizmus eszmerendszere, elterjedése – A hinduista hitvilág és kultúra

Afrika művészete

- Ősi birodalmak Fekete-Afrikában – A kultúrák sokfélesége
- Az afrikai maszkok, mágia, ősök kultusza – Plasztika, bronzszobrászat

A prekolumbiánus művészet – Korai földművelő kultúrák

- Mítoszok, szertartás és építészet
- A közép– és dél–amerikai indián kultúrák áttekintése

Kréta és Mükéné

- A minoszi kultúra: építészet, festészet, plasztika – Az akháj szellemiség, építészet

Görög művészet

- A görög kultúra nagy korszakainak áttekintése – A városállamok és a társadalom felépítése
- Szellemiség, hitvilág, mitológia, tudományok, filozófia – Az építészet új nyelveze, oszloprendek, épülettípusok – A szobrászat nagy korszakai
- Festészet, vázafestészet

A hellenizmus kora

- Új kulturális áramlatok és a klasszikus hellén kultúra kapcsolata, ötvöződése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az elemi kifejezési és ábrázolási módozatokat, és ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészet különböző funkcióját és társadalmi szerepét az őskorban, a korai nagy kultúrákban és más földrészek művészetében,
- az európai kultúra forrásait, bölcsőjét. *Legyen képes:*
- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére, – a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
- a tanult korszakok műtárgyainak esztétikai és funkció–szempontú elemzésére,
- a nem európai kultúrák művészetének megértéséhez szükséges szempontok és kulturális tényezők figyelembe vételére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló világos kifejező képességének fejlesztése, a művészettörténet emlékanyagában való eligazodás biztosítása.
- A tanuló felkészítése az önálló szóbeli műelemzésre az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozása, valamint az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerése által. – Az önálló tájékozódás képességének és az ismeretszerzés igényének kialakítása.

Tananyag *Az etruszkok*

- A római kultúra kezdetei, görög hatások
- Az etruszk hitvilág, kultushelyek, sírépítmények

Római művészet

- Róma kialakulása, felemelkedése és hanyatlása
- Új építészeti vívmányok, szerkezetek, épülettípusok – A szobrászat új feladatok előtt – a portré
- Falfestmények, a jellegzetes római stílus kialakulása

Késő római és bizánci művészet

- A kereszténység eszmevilága, elterjedése
- A latin ókeresztény és a görög bizánci építészet legfőbb jellemzői, sajátosságai – A mozaikművészet
- A kereszténység és az állam
- Egyházi táblakép–festészet, ikonok

A népvándorlás korának művészete – A római birodalom bukása

- A nomád népek életmódja, hitvilága – A honfoglaló magyarok művészete – A Karoling Birodalom művészete
- Kultúra, vallás és képzőművészet

Az Iszlám Birodalom művészete

- Az iszlám kialakulása, felemelkedése, elterjedése – Az iszlám építészet főbb épülettípusai, stílusjegyei – A kalligráfia az iszlám művészetben

A román kor művészete

- A római katolikus egyház szerepe a kultúrában – Szerzetesek, zarándokok, kolostorok
- Az egyházi építészet sokszínűsége – A kereszténység képi nyelve
- Hódítások, keresztes hadjáratok

A gótika

- Gótikus építészet – gótikus katedrális – Üvegablakok, gótikus szobrászat
- Az egyház megújítása
- A gótika sokszínűsége Európa országaiban

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- az európai kultúra első nagy korszakainak szellemi és társadalmi hátterét (antik mitológia, kereszténység),
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a tanult művészettörténeti korokban, korszakokban,
- a római kortól a gótikáig a stílusok magyarországi vonatkozásait, itteni megjelenési formájukat, jelentőségüket,
- azokat a múzeumokat, régészeti parkokat, műemlékeket, ahol személyesen tanulmányozhatja a tanult stílusok emlékeit.

Legyen képes:

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére, – a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi és térbeli áttekintésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló figyelmének ráirányítása a világkép és a képzőművészet viszonyára, a művészet kultúrában és a társadalomban betöltött helyére, a művészet folytonosságnak és korról korra változó jellegének az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek bemutatása.
- Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása, a kitartó, módszeres munkavégzésre való nevelés.
- A művészet saját múltjához, hagyományához való viszonyának megismertetése.

Tananyag

A reneszánsz előzményei – trecento

- Művészet az itáliai városállamokban – A szellemi megújulás első jelei
- Vallási és világi építészet
- A plasztika és festészet az új igények szolgálatában – Új stílus születése

A korai reneszánsz – quattrocento – Kereskedők és mecénások

- Új keresztény művészet
- Vallási hagyomány és antik kultúra
- A művészet és a természettudományok viszonya – Művészet és humanizmus

Az érett reneszánsz – cinquecento

- Az itáliai udvarok és az antik világ
- Városi palotaépítészet és a megújuló egyházi építkezések – A pápaság és a művészetek
- A reneszánsz művészet Itálián kívül

A reneszánsz alkonya – manierizmus

- A manierizmus fogalma, jellemző stílusjegyei
- A manierizmus Itáliában, Spanyolországban és a Németalföldön

A barokk művészet

- A katolikus egyház diadala
- Az új szellemiség hatása az egyházi építészetre, festészetre, szobrászatra – Európa világi építésze a királyi udvarokban
- A barokk festészet Itáliában, Spanyolországban – A holland festészet aranykora
- Új témák, új megrendelők, új műfajok, portré, tájkép, életkép, csendélet

A rokokó művészete

- Művészi érzékenység, frivolitás, elegancia – A rokokó és a vallásos művészet
- A rokokó portréművészete

A klasszicizmus

- Itáliai, görögországi és kis-ázsiai ásatások – Új művészet az antik világ bűvöletében
- A klasszicizmus építészetének, szobrászatának, festészetének áttekintése

A romantika

- Szubjektivitás, erős érzelmi töltés – A napóleoni birodalom
- A romantika az irodalomban, a filozófiában, a zenében – A romantika Európa országaiban

A realizmus

- Valóságfeltárás, társadalomkritika
- A realista portréművészet és tájképfestészet

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait, – a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a művészettörténeti korokban, korszakokban, – az egyes korszakok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait,
- a reneszánsztól a realizmusig terjedő korszak változásainak jellemző törvényszerűségeit, célkitűzéseit, a művészeti tradícióhoz, a valósághoz, valamint az esztétikumhoz való viszonyát,
- a tanult korszakok művészetének jellemző, kedvelt témáit és azok ikonográfiai változásait.

Legyen képes:

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére, – a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban, – műalkotásokat elemezni tartalmi és formai szempontból.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló világos kifejező és érvelési képességének fejlesztése, az ismeretek a tanuló életébe és munkájába való beépülésének, felhasználhatóságának biztosítása.
- Az összehasonlító elemzések során a korok, korszakok kapcsolatainak, kölcsönhatásainak, egymásra épüléseinek kiemelése.
- A modern művészet létrejöttének, fő művészi és társadalmi problémáinak, kérdésfelvetéseinek megértetése.

Tananyag

Az impresszionizmus

- Új utak, új művészi szabadság
- Szemléleti forradalom a modern festészet történetében – Pillanatnyi benyomások, érzések, hangulatok

Posztimpresszionizmus – Pointillizmus

- Az ösztönök felszabadítása – A belső lényeg megragadása

A századforduló építésze és képzőművészete

- Ipari forradalom – új igények, új anyagok, új építészeti feladatok – A historizmus, akadémizmus, eklektika
- Szecesszió
- Szakítás, szembefordulás az akadémizmus világával

A XX. század első fele

- A klasszikus modernség, a klasszikus avantgarde irányzatai

Expresszionizmus

- A primitív művészet felfedezése

A fauvizmus

Kubizmus

- A látvány felbontása mértani alapformákra – Autonóm képalkotás
- Újítások az építészetben

Organikus és funkcionista építészet Futurizmus

- Gépek kultusza. Mozgás, dinamizmus

Absztrakt művészet

- Utalásszerű kapcsolódás a külső tárgyi világhoz
- Megszületik a nem ábrázoló, nem tárgyi és nem figurális művészet – *Művészet a két világháború között*

Konstruktivizmus

- Geometrikus alakzatok síkon és térben
- Festészet, függőleges, vízszintes irányok, tiszta színek

Dadaizmus

- Antiművészet, a háború ellen, az esztétikai és erkölcsi konvenciók ellen – A konceptuális művészet előfutára

Szürrealizmus

- A belső felszabadítása, automatizmus

Bauhaus

- Az építőműhely. Előkurzus – kézműves mesterség – ipari formatervezés

Művészet 1945-től napjainkig – A modernség megújódása

Absztrakt expresszionizmus

- Felfokozott érzelmi hatások – Tasizmus, akciófestészet

Pop art

- Jóléti társadalom, reklámok, tömegtermékek, társadalomkritika

Hiperrealizmus

- Fényképszerű valóságghűség

Op-art, kinetikus művészet

- Tiszta optikai hatások, tiszta szerkezetek – mozgás, fényeffektusok

Minimal art, konceptual art

- Gondolati tartalmak feltárása
- A kreatív gondolat fontosabb, mint maga a mű

Napjaink művészete – kortárs művészet

- Land art, body art, performance, happening, totális művészet ... – Az építészet új útjai
- A posztmodern változatai

Vizsgamunka készítése

- Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait, – egyes kiemelkedő műalkotások befogadás-történetét és utóéletét,
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait, ezek forradalmian megváltozó esztétikumát és funkcionalitását a 19–20. században,
- az egyes irányzatok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait, – a modern művészet létrejöttének főbb állomásait, motivációit, korabeli fogadtatását. *Legyen képes:*
- a megismert művészettörténeti irányzatok időrendi áttekintésére, összehasonlítására, értékelésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban, – műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából, sikeresen alkalmazni az összehasonlító műelemzés eszközét,
- érteni és értékelni a művészet kísérletező megnyilvánulásait, felbecsülni ezek jelentőségét a későbbi korokra nézve.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- az elemi ábrázolási módokat (konvenciókat), s ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,
- a művészettörténeti korok, korszakok, irányzatok főbb stílusjegyeit és legkiemelkedőbb alkotóit, alkotásait.

A tanuló legyen képes:

- műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából, – eligazodni és szelektálni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- az egyes művészettörténeti korokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban, – a megismert művészettörténeti korok időrendi áttekintésére.

A művészettörténeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama Művészettörténet max. 45 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatait az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, az építészetről, a képzőművészeti ágakról – grafikáról, festészetéről, szobrászatról –, a képzőművészeti ágak műfajairól, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye.

1. A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze: A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat. A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma: – művészettörténeti alapfogalmak,

- a művészettörténet helye és szerepe a tudományok között, – a képző- és iparművészet ágai, műfajai,
- a képzőművészeti ágak és műfajok kapcsolata, kölcsönhatása, – a művészet kezdetei, az őskori művészet,
- az ókori Egyiptom, Mezopotámia művészete, – Kína, Japán, India, Afrika művészete,
- a prekolumbiánus művészet,
- Kréta, Mükéné művészete, a görög művészet szellemisége, – etruszk és római művészet, Bizánc művészete,
- a népvándorlás korának művészete, – a román és a gótikus kor művészete, – a reneszánsz művészete,
- a barokk és rokokó művészete,
- a klasszicizmus, romantika és realizmus művészete,
- az impresszionizmus és posztimpresszionizmus művészete, – a századforduló építésze és képzőművészete,

- a 20. század első felének művészete,
- a két világháború közötti és az 1945 utáni művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri az egyes művészettörténeti korok, korstílusok kifejezési szándékát és módját, – tud eligazodni a tárgy– és környezetkultúra világában,
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit, – ismeri fel a művészettörténeti ágak kapcsolatát,
- képes a műalkotások önálló értelmezésére, elemzésére.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség, – analizáló és szintetizáló készség,
- összehasonlító készség,
- tervező, feladatmegoldó készség, – műelemző készség,
- műfaj– és stílusismeret, – műtárgyismeret,
- fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete, – a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kifejező és érvelési képesség.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, formanyelvüknek és stílusjegyeiknek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
- A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
- Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag

Primitív művészet egykor és ma

- Afrika, Ausztrália, Óceánia, Amazónia törzsi művészete – Észak–, Közép– és Dél–Amerika indián kultúrái
- Hitvilág, stílusok, szertartások, testfestés, tetoválás

A primitív művészet hatása a magas művészetre

- A XX. századi izmusok és az ősművészet, illetve primitív művészet – A primitív kultúrák és napjaink művészete

Népművészet

- A népművészet fogalma, megközelítése

- Hagyomány, életmód, szokások, zene, tánc, viselet, tárgyak – A népművészet tárgyi emlékei Magyarországon
- Életmódváltás és népművészet – A népművészet napjainkban
- Népművészet és üzlet
- Népművészet és turizmus – Népművészet és politika

A városi folklór

- Az ipari forradalom és a fogyasztói társadalom hatása a klasszikus népművészetre – Új életforma, új anyagok, új műfajok a városi folklórban
- Grafittik, tetoválás
- A szubkultúrák művészete

A naiv művészet

- A magas művészet és a naiv művészet viszonya – Utak a népművészetből a naiv művészet felé
- A világháborúk művészete: életmód, emlékek, tárgyak

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a teljes művészettörténet főbb korszakait, stílusait, stílusjegyeit,
- a prehisztorikus és a nem európai kultúrák művészetének lényeges sajátosságait, – a különböző művészeti jelenségek mögött húzódó világnézeti, társadalmi hátteret,
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a különböző kultúrákban, illetve különböző társadalmi rétegekben.

Legyen képes:

- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggéseket találni a különböző korszakok és kultúrák jelenségei között, – összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével, – értelmezni a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyát.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek, vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
- A klasszikus kultúra lényegi vonásainak megvilágítása, irodalmi, mitológiai és történeti forrásainak megismertetése, a nyugati civilizációra gyakorolt hatásainak érzékeltetése.
- A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
- Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag

A görög művészet gyökerei

- Előzmények – a minoszi kultúra
- Hatások – a hellén kultúra kialakulásának körülményei, okai

- Az archaikus, a klasszikus és a hellenisztikus művészet* – Hasonlóságok, különbözőségek
- Kölcsönhatások, egymásra épülés
  - A hellén kultúra hatásai Itáliától az Indusig – Helyi sajátosságok, új kulturális áramlatok

Etruszk művészet

- Híd a görög és a római művészet között – Görög hatások és hagyományok
- A római kultúra kezdetei

Római művészet

- Görög, etruszk hatások
- Görög emlékek, görög mesterek Itáliában – Másolatok, műgyűjtés
- A provinciák művészete
- A klasszikus római művészet hatása a barbár kultúrákra – Róma hatása a bizánci művészetre
- Róma hatása a korai keresztény művészetre

A reneszánsz mint az antikvitás újjászületése – Ásatások, tárgyi emlékek

- Antik eszmények, formák és kánonok – Az antik filozófia újjászületése
- Művészet és humanizmus

A klasszicizmus

- Utazások, rajzok, metszetek
- Itáliai, görögországi és kis-ázsiai ásatások – Gyűjtemények, múzeumok
- Az antikvitás, mint a klasszicizmus alapja
- Az antikvitás a magas művészetben és a hétköznapiakban (ruházat, bútorok)

Az antik hagyományok hatása a XX. századi művészetre

- A klasszicizmus és a szocialista realista építészet és művészet
- Az antik kultúra és a klasszicizmus hatása a Harmadik Birodalom művészetére – Az antik kultúra hatása napjainkban

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a klasszikus antik művészettörténeti korok és az európai művészeti korszakok lényeges sajátosságait,
- a művészettörténeti korok (korszakok) legfontosabb alkotóit és legjellemzőbb alkotásait, – az antik mitológia, irodalom és történelem legfontosabb epizódjait, szereplőit,
- a nyugati kultúra egyes korszakainak viszonyulási módját az antik örökséghez. *Legyen képes:*
- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- jellemző ikonográfiai témák felismerésére, elemzésére, változatainak értelmezésére.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.

- A különböző vallási jelenségek és a képzőművészet kapcsolatának elemzése, az általános törvényszerűségek és sajátosságok felismertetése.
- Az ideológia alapvetően meghatározó szerepének érzékeltetése minden művészeti jelenségben.

Tananyag

Egyiptom hiedelemvilága, életmódja, kultúrája és művészete – Sokistenhit

- Az élet folytatása a túlvilágon
- Az Amarna–kor (Ehnaton birodalma) és hatásai

Mezopotámia művészete

- Sumer és akkád művészet és hitvilág – Babiloni és asszír művészet és hitvilág – Az ókori Irán művészete és hitvilága

A Közép–Kelet művészete

- Párthusok és Szasszanidák, valamint az Ahura–Mazda–kultusz

Az iszlám művészete

- Az iszlám vallás, világmagyarázat és életszemlélet, valamint a művészet
- Az iszlám gondolatvilág – a távol–keleti bölcsélet és a nyugati eszmerendszerek összehasonlítása

Az ókori és a klasszikus India kultúrája és művészete – A buddhizmus és a művészet

- A dzsainizmus, a hinduizmus és a művészet

Délkelet–Ázsia művészete

- India és a buddhizmus hatása a helyi kultúrákra

Kína művészete

- A buddhizmus, taoizmus és konfucianizmus hatása a művészetre – Tibet és Kína hiedelemvilága, kultúrája és művészete

Japán művészete

- A sintoizmus és a művészet
- A zen–buddhizmus hatása a művészetre

Zsidó művészet

- A zsidó hiedelemvilág, életmód, kultúra és művészet
- A zsidó világszemlélet, a hellén filozófiák és a keresztény gondolatvilág összehasonlítása

A keresztény művészet

- A kereszténység kialakulása, elterjedése és eszmerendszere – A korai kereszténység és a művészet
- A késő római és a bizánci művészet

A kereszténység és az állam

- A kelta kereszténység Írországból és Észak–Angliában
- Kultúra, vallás és képzőművészet a Karoling Birodalomban

A keresztény Európa a román kor idején

- A kereszténység és a hatalom
- Hódítások és keresztes hadjáratok

A keresztény Európa a gótika idején

- Fellendülés, pénz és hatalom a városokban – A gótika virágzása és az egyház

Pogány motívumok a keresztény világban – A szakrális művészet és a reneszánsz

- A pápai udvar hatása a művészetekre

A reformáció hatása a művészetre

- Az új eszmék hatása az életmódra, kultúrára – Új megrendelői réteg, új igények, új műfajok

A katolikus egyház diadala

- A barokk művészet gyökerei
- Az ellenreformáció hatása a művészetre – Új optimizmus, pompa, fényűzés

Keresztény szellemiségű művészet a barokktól napjainkig – Hittérítés és művészet

- A gyarmatok művészete
- Keresztény eszmeiség és helyi hiedelemvilág keveredése – Kortárs keresztény művészet

A felvilágosodás művészete – Ráció és művészet

- Ateista művészet

Művészet az ideológiák szolgálatában – A szocialista realizmus művészete – A Harmadik Birodalom művészete

Ideológiák napjaink művészetében – Szubkultúrák, csoport ideológiák – Kvázi kultuszok, rítusok

- Magánmitológiák

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a művészettörténeti korokat és irányzatokat, azok főbb stílusjegyeit,
- a főbb vallásokat, azok mitológiáit, rítusait, teológiáját, legfontosabb szent szövegeit, – a kereszténység tanítását, történetét, egyházi művészetét,
- a kereszténység helyét, szerepét az európai kultúra egyes korszakaiban. *Legyen képes:*
- tájékozódni a vallástörténet és a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggések megértésére a kor, a világnézet és a műalkotások kapcsolatában,
- önálló, alkotószellemű elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- felismerni és elemezni az egyes műalkotások vallási funkcióját, világnézeti mondanivalóját és közösségi szerepét.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A 19–20. századi művészetről tanultak új megvilágításba helyezése, elsősorban a művészet társadalmi funkciója, illetve a társadalmi konvencióval való konfliktusa szempontjából.
- A művészeti törekvések és folyamatok létrejöttének és társadalmi fogadtatásának megértetése.

- A művészet és a művész definiálásának, lehetséges szempontjainak és problematikájának felvetése.

Tananyag

Realizmustól az impresszionizmusig

- Az uralkodó ízlés "klasszikus felfogása" és a pillanatnyi benyomásokat rögzítő új valóságfelfogás ellentéte

Az impresszionizmustól a fauvizmusig

- A művészet és a nyilvánosság újfajta kapcsolata
- Tudományos megalapozottság – rendszerezésre való törekvés – Egyéni stílus, expresszív motívumhasználat

Az építészet és az ipari forradalom

- A hagyományos neo irányzatok és az új építészeti mozgalmak – Az új építészeti feladatok kihívásai és a rájuk adott válaszok

A szecesszió

- Nyílt szembenállás, szakítás az akadémizmus felfogásával – A szecesszió és az alkalmazott művészetek

Az avantgarde irányzatai és a hivatalos művészet

- A hagyománytisztelő és az úttörő művészet viszonya

Úttörők és epigonok

- Magányos alkotók és iskolák
- Az avantgarde művészet utóélete

Művészet és társadalom – Művészet és politika

- Direkt módon politizáló agitatív művészet – Tiltott, túrt, támogatott művészet
- Művészet a rendszerváltás után

Művészet és kommunikáció – Művészet és manipuláció – Művészet és üzlet

- A magas művészet és a közönség – A giccs fogalma

Kortárs művészet

- Klasszikus hagyományok és azok tagadása
- Az akadémikus iskolázottság és az autodidakta művész – Mesterségbeli tudás és eszköztelen művészet
- "Profi" és "amatőr" művészet
- Művészet és közönség, művészet és a közönség hiánya – Totális művészet, "mindenki művész"
- Művészet és élet

Vizsgamunka készítése

- Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
- a művészet fogalmának „kitágulását” a 19–20. században,
- a művészet társadalmi, ideológiai meghatározottságát, művészet és társadalom konfliktusainak különböző példáit,
- a művész szerepének, feladatának, magatartásformáinak okait és következményeit a különböző korokban.

Legyen képes:

- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- ismertetni konkrét példákon keresztül a művészet társadalmi funkcióinak pozitív és negatív vonatkozásait, művészet és társadalom konfliktusainak lehetőségét,
- önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével; más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
- tudja olvasni, elemezni a tanult műalkotásokat.

A tanuló legyen képes:

- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével, – reálisan értékelni önmaga és mások munkáját, eredményeit és a sokszínűséget, – összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- ismertetni az adott kor kiemelkedő alkotóinak munkásságát és elemezni alkotásaikat, – felismerni koronként jellemző alkotásokat a tárgy- és környezetkultúra világából,
- önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

A művészettörténeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama Művészettörténet max. 60 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a – tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, elemző, összehasonlító képessége, az építészetről, grafikáról, festészetéről, szobrászatról, azok műfajairól, alkotóiról, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye, egyéni kutatómunkája.

1. A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze: A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat. A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma: – primitív művészet egykor és ma,

- városi folklór, – naiv művészet,
- az antikvitás és hatásai a művészettörténetben, – hiedelemvilág és művészet,
- vallás és művészet,
- ideológiák és művészet,
- hivatalos művészet és az avantgarde, – művészet és kommunikáció,
- kortárs művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri művészettörténeti korok lényeges alkotóit és alkotásait, – ismeri a művészettörténeti korok sajátosságait,
- tudja elemezni a megismert műalkotásokat, – tud összehasonlító elemzéseket végezni,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában, – tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit,
- képes a pontos önértékelésre.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség, – összehasonlító készség,
- tervező, gyakorlatias feladatmegoldó készség, – műelemző készség,
- műfaj- és stílusismeret, – műtárgyismeret,
- fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete, – a megfogalmazás szabotossága, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök (projektor)

Szemléltető anyagok (képek, szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD-k)

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT

A grafika és festészet műhelygyakorlat célja olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a kritikus megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.

A műhelygyakorlat feladata a tanulói képzelet, a belső képek és a valóság törvényszerűségeiből fakadó vizuális látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása.
- A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása.
- A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása.
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése.
- Az önállóság kialakítása.
- A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Grafika és festészet technikái, műfaji sajátosságai Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük

A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje

A fekete–fehér kontraszt hatása, használatának lehetőségei A tónus szerepe

A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása A sötét–világos, a hideg–meleg színkontraszt

A faktúra és textúra alakítás lehetőségei

Képépítési és kompozíciós lehetőségek (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság)

Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai A ceruza–, tus–, pác–, akvarell– és krétarajz technikája

Az anyagnyomatok, a monotypia, a magas nyomás műveletei Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei Az akvarell– és temperafestés eltérő technikai sajátosságai

A pasztellkép készítés technikája

Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságainak megfelelő betű, monogram, embléma, piktogram tervezése

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok Vonal

– A vonal ritmust kifejező hatása

– A vonal karaktermegjelenítő szerepe – A vonal pszichikai kifejezőereje

– Sorsok, korok, egyéniségek kifejezése különböző vonalhasználattal

- Vonal a festészetben és a grafikában – Vonal a térben és képtárgyakon
- Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art

Szín

- Színes fonalak, drapériák – színes terek, szíkontrasztok – A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás)
- A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különböző kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal

A fény és a sötét differenciálódása

- A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák) – Játék a fénnel (lámpákkal, vetítőkkel)
- Tárgyak, terek és a fény kapcsolata
- Külső–belső élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése (zenei, akusztikai analógiák felismerése, létrehozása)
- A fekete szín használata, a fekete–fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy) – A szürkétől a feketéig – grafikában és festészetben

Felületképzés

- Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel
- Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázssal) – Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok
- A gyors, könnyed festés technikája
- Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések

Kifejezés, képalakítás

- Organikus képalakítás (szerves elrendezés, kiemelés–elhagyás, pozitív–negatív formák, szabályosság–szabálytalanság)
- Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek

Képalakítás

- Illusztráció készítése
- Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása – Egyedi nyomtatással monotypia készítése

Tér – környezet

- A körülvevő környezet elemei által létrehozott különböző méretű, nyitott és zárt terek – Térépítések és térjátékok a különböző érzékelési területek bekapcsolásával
- Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang–, taktilis–, hőterképek)
- Eltérő hangulatú, méretű, arányú és szerkezetű terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalások, élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével

A betű és kép

- Jel (egyedi, saját jel)
- Betűkarakter, monogram
- Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése – A kódextől a könyvnyomtatásig
- A nyomtatott írás és a kép használhatósága – Miniaturák, óriásképek

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten – Műalkotások a környezetünkben, galériákban
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét, kortárs alkotóit, – a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat. *Legyen képes:*
- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára,
- a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza–, tus–, pác–, akvarell– és krétarajz, anyag nyomatok, monotypia, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni,
- egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni,
- képzőművészeti alkotásokon a színek, vonalak felületek sajátosságait felismerni, – eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése. – A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása.
- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése. – A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban.
- A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek A megvilágítás szerepe

A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok

A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe A felületgazdagítás lehetőségei

A színperspektíva szerepe

A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje Variációk, sorozatok készítése

Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása

Eltérő képkivágások hatásainak megismerése és alkalmazása A sablonnyomat, dombornyomat technikája

A linómetszés technikája

Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia, könyvborító, plakát tervezése

Jelmezek, maszkok, díszletek készítésének sajátosságai Egyszerű akció, performance létrehozása

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek.

Feladatcsoportok A fény és a sötét

- Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése – A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése
- Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására

Kontrasztok

- Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, variációk létrehozása, a zene–hang, mozgás–tapintás, az irodalom és a képzőművészet inspiráló hatására
- További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével

Kifejezés – karakterek

- Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése
- Emberek, hősök, tárgyak jelleme, hangulatváltozásaik megjelenítése a festészet és grafika eszközeivel
- Portrék, maszkok, jelmezek készítése
- Kifejező karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal
- A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel
- Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), dombornyomat, tus– és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva
- Felületgazdagítási lehetőségek
- Dramatikus játék a kész alkotásokkal

Tér – környezet

- A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek szembeállítása, csoportosítások – Tárgyátalakítások, átfestéssel, zavarófestéssel
- Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése – Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása
- Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások
- A látvány és fantázia képi elemeinek összekapcsolása egy tárgy, szerkezet belső terének ábrázolása során

Írás – kép

- Alkalmazott vagy tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése – A képhez felirat tervezése (számítógép segítségével). Betű, tipográfia
- A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása

Szín

- „Szín–tér”, külső–belső terek színviszonyai – Az illúziókeltés lehetőségei
- Színperspektíva
- Kompozíciós változatok a szíkontrasztra
- A szín kifejezőereje, mélysége, mozgása a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során
- Terek berendezése, benépesítése eltérő méretű és színű figurákkal, szalagokkal, textilekkel, lámpákkal
- Doboz szín–házak – azonos motívumok más–más színviszonyok között

Képalkotás

- A gouache technikájának ismerete
- A linómetszés technikájának elsajátítása, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag– és eszközhasználat specifikumai

- Egydúcos linómetszet
- Színes linómetszet kialakítása a dúc továbbvívásával
- Különbözö méretü illusztráció, illusztráció sorozat készítése zenei, irodalmi alkotáshoz
- Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal (ecset- és tollrajz, gouache, linómetszet)

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása – Anyagok, eszközök, megoldások és stílári jegyek a különbözö korokban
  - A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten – Műalkotások a környezetünkben, galériákban
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét, – a különbözö színviszonyok hatását,
- a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját. *Legyen képes:*
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni,
- a fény – árnyék – szín összefüggéseit felhasználni a külsö látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során,
- alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket,
- véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban, – eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése.
- A kísérletező kedv, a döntésképeség és az alkotói magatartás fejlesztése.
- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése. – A tudatos környezetformálás igényének kialakítása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színmodulációk, lokál és valör színek

A szín–önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai A túlzás, fokozás szerepe

Az egyensúly feltételei Az átírás módjai

A dekoratív festészet sajátosságai

A különbözö stílusjegyek felismerésének szempontjai Többdúcos linómetszet létrehozása

Hidegtü vagy pusztatü technikája

Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek Látványterv létrehozása

Akrilfestés gyakorlata

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok Képalkotás

- Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás,

kapcsolat, szembenállás)

- Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában – Többdúcú linómetszet készítése
- Alapszín keveredések, átfedések, új szín létrehozása, alányomás – Sorozat készítése amorf keretű linódúcokkal
- Hidegtű
- A hidegtű vagy pusztatű technika elsajátítása, a mélynyomás alapjai
- Alapozatlan, pusztatű, felfényesített lemezre karcolás tűvel, a felületek megdolgozása jelet hagyó eszközökkel
- A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával – A magas- és a mélynyomás variálásának lehetőségei

Stílusvariációk, átiratok

- Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi
- Stílusjegyek átváltoztatása, méret- és léptékváltások
- Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése
- Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata – Művek összehasonlítása

Egyéni vizuális kifejezés

- Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által, önálló kísérletezések segítségével
- Folyamat – karakter – személyes idő kifejezési lehetőségei
- Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történetek és változások vizuális rögzítése – Improvizációk és tervezett művek
- Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúly veszteségek megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon

Vizsgamunka

- Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása – Anyagok, eszközök, megoldások és stíláriusok a különböző korokban
- Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról – Művészeti, művészettörténeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe
- A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten – Műalkotások a környezetünkben, galériákban
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit, – a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit. *Legyen képes:*
- különbséget tenni a magas- és mélynyomás között,
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép-, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni,
- munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,

- véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait,
- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit, – a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait,
- a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit, – a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni, – a tanszak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra,
- az egyedi– és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására, – a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára,
- a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére,
- a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek keresésére, kísérletezésre,
- esztétikus képi megjelenítésre,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére, – önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- a munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

A grafika és festészet műhelygyakorlat – tervezés 40 perc

– tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A grafika és festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás, sorozat vagy variáció,

- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
  - szabadodon választott technikákkal készített képi alkotás, alkotássorozat vagy variáció.
- A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlatterv – sorozat.

A vizsga értékelése

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai: – tervezési, képalkotási készség,

- színhasználat, kompozíciós készség,
- alapvető anyag- és eszközismeret, jártasság,
- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása,
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség, – az elkészült munka összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos és az új médiumok iránti nyitott szemlélet kialakítása. – Munkáinak esztétikus dokumentálásának és installálásának ösztönözése.
- A tanuló átíró képességének, kreativitásának, komplex szemléletének és kísérletező kedvének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színek reklámpszichológiai törvényszerűségei és összefüggései A látvány átírásának lehetőségei

A pseudo, a transzparencia fogalma és jelensége a művészetben

Az intermédia, az akcióművészet, az installáció és az environment műfaji sajátosságai Rézkarc készítése

A különböző műfajok, technikák határait kitágító lehetőségek Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok A látvány

- Tárgyak, arcok sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel – Megvilágítási problémák, fény- és színviszonyok elemzése, megállapítások alkalmazása – A színtani ismeretek: színek derítése, ösztönös és tudatos színhasználat
- Vázlatok, variációk és nagyméretű festmény készítése

Láttatás – képi közlés

- A látvány (tárgy, portré) feldolgozása, átírása különböző művészeti stílusokban
- Képi látványelemek felhasználása például a képregény vagy storyboard műfajában

Képkalkotás

- Rézkarcs készítése
- Az anyag-előkészítés műveletei (fazettálás, polírozás, alapozás, kormozás, kitakarás) – A maratás; a marófolyadék, az idő, a vonalháló és a karakter pontos megismerése
- Festékkeverési gyakorlatok, próbalemezek, próbanyomatok készítése
- A művészettörténetből vett példa tanulmányozása, másolása, egy-egy részletének kiemelése

Intermédia – kísérletek

- Installáció, environment és akcióművészet sajátos jegyei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (pszeudo, transzparencia, kontraszt, mélység, zárt–nyitott)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése
- Kísérletek, próbálkozások olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A munkafolyamatok, kísérletek dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével

Alkalmazott művészet

- Tervezőgrafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány)
- Tetszőleges reklámtéma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeivel – A színdinamikai szempontok figyelembevétele
- A színek hatása, a színek információsegítő szerepe – Színek a különböző médiumokban
- Számítógép kínálta lehetőségek felhasználása – Tipográfiai ismeretek felhasználása
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a hidegtű és a rézkarcs közti különbségeket, ismerje fel ezeket a nyomatokon, – a színek érzelmeket alakító hatását saját festményein,
- az alkalmazott grafika és a szín reklámpszichológiai törvényeit és összefüggéseit, – az intermédia egyes műformáit,
- a kortárs hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket. *Legyen képes:*
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- nyitott szemlélettel közeledni a hagyományos és az új médiumok felé, – munkáinak dokumentálására és installálására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására, – saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló koncepciójú kísérletek, alkotói folyamatok végigvitelének elősegítése. – A kísérletezési kedv ösztönzése a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképeség, az empátikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek Az arányok szerepe, jelentősége

Árnyékok, reflexek a téri illúziókeltésben A látvány átértelmezésének lehetőségei A kiemelés – elhagyás szerepe, hatása

A térbeliség – síkra feszítettség szabályai, kifejezőeszközei

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői Az olajfestés alapjai

A filmnyelv és az elektronikus művészetek kommunikációs technikái Az intermédia, a posztmodern formanyelve

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok A látvány

– A figura arányainak, sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel

– A figura és környezetének viszonya – Megvilágítás, árnyékok és reflexek

– Táj festése a szabadban akvarellal, temperával – A térillúzió festésének lehetőségei

Láttatás – képi közlés

– A látvány (táj) befejezése, újrakomponálása, feldolgozása és átírása a helyszínen készített saját fotók, vázlatok alapján

– A látvány átértelmezése, megfogalmazása különböző művészeti stílusok átirataiban, játék egyes mesterek sajátos vizuális hatáselemeivel

– A kiemelés – elhagyás, térbeliség – síkra feszítettség vizuális kifejezőeszközeinek alkalmazása

Tematikus képalkotás

– Variációk a tér megfogalmazására a grafika és a festészet nyelvén – Olajfestés

– Az olajfestés technikájának alapjai

– A festés története, a vászon, a vakkeret, az ecsetek, az alapozás megismerése – Grafikai megoldások, rézkarc nyomatok a tér megjelenítésében

– Az önálló vonal- és formakialakítás, a hozzáadás – elvétel fejlesztési lehetőségeit felhasználva

Intermédia – kísérletek

– A film, média képi nyelve

– A színek játéka, a színek bizonyos irányokba történő eltorzítása, megváltoztatása

– Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (illúzió, szemérem – szégyen, csend – zaj, rés – szilánk)

– A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések

– Variációk olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)

– A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével – Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány, írás–kép, névjegy, web–lap) – Tetszőleges téma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeit felhasználva
- Az egyéni formanyelv
- Az önkifejezés korlátai, lehetőségei az alkalmazott művészetben – Önálló forma és karaktervilág, vonal– és folthasználat
- Klasszicitás – modernség, posztmodern, kortárs – eredetiség Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az olajfestés technikájának alapjait,
- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit, – a grafika és festészet szaknyelvét.

A tanuló legyen képes:

- különböző anyagokkal, stílusjegyekkel alkotásokat létrehozni, – tájkép festésére természetben, vázlatok alapján műteremben, – önálló alkotó tevékenységre a festészet határterületein,
- alkalmazni a grafikai sorozatok ismétlődő műfaji, stílári eszközzeit, – eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás–sorozatok létrehozásának ösztönzése. – A kísérletezési kedv bátorítása a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképeség, az empátikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Belső tartalmak és karakterek megjelenítési lehetőségei Anatómiai törvényszerűségek

Általános és egyedi jegyek

Téri illúzió a különböző műfajokban Stíluskontraszt

Látvány átértelmezése a különböző műfajokban

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői Technikák, műfajok elméleti és gyakorlati ismeretei

Díszlet és látványterv Interaktív tér

Az intermédia kifejezési lehetőségei A filmetűd sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok A látvány

- Arcok, figurák, karakterek
- Önarckép sorozat, a belső változások vizuális rögzítése változatos eszközhasználattal – Portré, figura különböző környezetbe, térbe helyezése

Láttatás – képi közlés

- Stíluskalandok a kortárs grafika és festészet hazai törekvéseinek inspiráló felhasználásával – Játék egy klasszikus és egy kortárs stílus elemeivel, koncepcióival
- Azonos témára ellentétes stílusú képek, grafikai lapok készítése

Tematikus képköltés

- Díszlet és látványtervek
- Szabadon választott mű színpadképének, látvány- és jelmeztervének elkészítése – Egy jellegzetes részlet kivitelezése
- A valóság szín-terei, filmetűdők, képlenyomatok, rögzített pillanatok – Kis méretben, egyedi grafikai lapokon sorozat tervezése

Intermédia – kísérletek

- Interaktív tér lehetőségei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (identitás, individuum, rész – egész, önreflexiók – saját tér, személyes tárgy, valós és szubjektív idő, környezet hatása, titok, magány, pusztulás)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések által
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó–kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével – Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok az év során feldolgozott témákhoz kapcsolódóan (plakát, kiadvány, meghívó, web-lap)
  - Az elkészített síkalkotáshoz egy képtárgyi kiegészítés létrehozása a sokszorosítás technikájának felhasználásával
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit, – a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a képgrafika és az alkalmazott grafika együttes megjelenésének lehetőségeit. *Legyen képes:*
- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására, – alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére, – az általa választott műhöz szcenikai tervet, díszlettervet készíteni,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Egyedi képi világgal bíró alkotások, alkotás sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése elősegítése.
- Tudatos környezetformálás igényének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek:

A forma, szín, tér egymáshoz való viszonya, egyéni, személyes modulációk A látvány átértelmezése a nézőpont és képkivágás segítségével

A valós és virtuális tér

A filmtér, filmidő sajátosságai

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői A személyesség hatása

Intermédiákísérletek

A film műfaji lehetősége

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok A látvány

- Tárgyak, arcok, terek megjelenítése sajátos nézőpontból és képkivágással – Formák, színek és terek egymáshoz való viszonyának megfigyelése

Láttatás – képi közlés

- Film készítése egy emlékről, álomról
- Storyboard megrajzolása a valós látvány után készített tanulmányok segítségével
- A kiemelés, az elhagyás, a sajátos nézőpontok és képkivágások vizuális kifejezőerejének felhasználásával
- A forgatókönyv egyes tartalmi és vizuális jeleneteiből önálló festészeti vagy grafikai lapok, variációk készítése
- Egy film elkészítéséhez nagyméretű filmtér, illetve figura megalkotása – Filmtér és filmidő értelmezése a személyes alkotás során

Intermédiákísérletek

- Saját személyes üzenetkísérlet
- Klasszikus ismeretek összekapcsolása kortárs eszközökkel és megközelítésekkel
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (például: idő, válasz, kérdés, kétség, választás, bizonyosság, változás)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotókinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével – Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Vizsgamunka

- Szabadon választott témában portfólióval, tervezési dokumentációval elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából
- A koncepció és tervvázlatok rögzítése
- A tervezett mű és környezetének kapcsolata és egymásra hatásuk
- A témának, tartalomnak és az egyénnek megfelelő technikai megoldások kiválasztása

- A kész mű, műsorozat installálása Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit, – a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait, – a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

Legyen képes:

- alkalmazni a kortárs grafikai és festészeti törekvések egyes eredményét,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására, – egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére, – technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit, – a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök használatát, – a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására, – önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás–sorozatok létrehozására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására, – egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére, – technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére, – a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama Grafika és festészet műhelygyakorlat – tervezés 50 perc

– tárgyalgatás 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

1. A grafika és festészet műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

– alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás vagy sorozat, – grafikai és festészeti illusztráció sorozat,

– szabadodon választott technikákkal készített elbeszélő képi alkotás vagy sorozat, – díszlet- és jelmeztervek,

– murália vagy annak részlete.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

– modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,

– alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlaterv vagy sorozat.

2. A grafika és festészet műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma: – a grafika és festészet nagy stíluskorszakai,

– a grafika és festészet legjelentősebb alkotásai, alkotói, – a grafika és festészet anyagai, eszközei, műfajai,

– a grafika és festészet műfajában alkalmazott technikák, – az elkészített tervek és művek bemutatása,

– egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése:

– a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség, – tervezői, kivitelező készség,

– színtani és formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete, – műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,

– a grafika és festészet technikáinak és eljárásainak alkalmazási szintje, – a felületalakítás módja,

– kreativitás, egyediség,

– az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete, – a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök Vizes blokk

Tároló szekrények Munkaasztalok, székek

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Gyűjtött tárgyak, drapériák

Fényképezőgép Filmfelvevő Számítógép Szoftverek

Grafikai prés (legalább A/3-as méret lehúzására alkalmas méretben) Mobil lámpa

Rajztábla (A/3, A/2) Vonalzők, olló, snitzer

Rajzi és grafikai eszközök: ceruza, toll, rajzszén, pasztell, zsírkréta, tus, karctű, linókés, különböző méretű fotós gumihenger, grafikai festékező lap, linó festék, szitafesték szitakeret, spakli, kormozó eszköz, lemezvágó eszköz, lemezfogó

Festő eszköz: ecsetek, festőkések, tálak, paletták, vízfesték, tempera Festőállvány (továbbképző)

Zárható vegyszertároló (veszélyes anyagok használata esetén)

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT

A vizuális alkotó gyakorlat célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőkészség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával.

A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek aktív beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset-, munka-környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönözés, gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldásán keresztül.
- A művészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismertetése kép és tárgykészítés vagy egyéb alkotófolyamat végigvitelével.
- A tanuló figyelmes, kitartó munkavégzésének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök Különböző képző-és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Kézműves és népművészeti technikák Mesék jellegzetes történetvezetése

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Mesék, kalandos történetek

- Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások
- Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
- Vonalrajzos kompozíciók különféle alapformákban, hangsúlyos kontúrok alkalmazásával (ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)

Színes világok megelevenítése

- Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban – A színek hatása, érzelmi ereje
- Színkontrasztok, színharmonikák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák

- A szereplők megjelenítése – mesehősök, állatfigurák (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek – bábfigurák készítése

Megszemélyesítés

- Síkfigurák kialakítása (papírtépés, ragasztás, kivágás, festés) – Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé)

Mesék birodalma

- A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különféle technikákkal (ceruzák, tollak, tusrajz)
- A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újratemtése a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
- Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)

Varázslatos tárgyak, különös eszközök

- Edények, eszközök kialakítása (agyagból, karcolt díszítéssel)
- Az adott történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése – A gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságai, felhasználási lehetőségei
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

Figura és mozgás

- A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló-, guggoló, többkevesebb figura, árnyképek)
- Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése egyszerű animációs eszközökkel – Emberi figurák és állatfigurák mintázása – különféle mozdulatok megjelenítése

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- Megörzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel) – A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták – Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Szám-, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
- Pecsétek, szerencsét hozó tárgyak, amulettek készítése (agyag, gipsz, talált, gyűjtött tárgyak)

Időkerék – évszakváltások

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása – Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat, – az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat. *Legyen képes:*
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, – vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására, – ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismertetése a kézműves tárgyformálás egyes elemeinek, technikai fázisainak kipróbálásán keresztül.
- Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése.
- A környezet által közvetített üzenetek befogadtatása, értelmezése.
- A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése.
- A tanuló érdeklődésének felkeltése, fenntartása, kitartó munkavégzés képességének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Ábrázolás és tárgyalakítás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata

Az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségei A formák, színek használatában való jártasság Kézműves és képzőművészeti technikák

Az egyes témák, témacsoportok többirányú feldolgozása A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Népművészeti hagyományok, művészettörténeti érdekességek Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

– Elbeszélés vonalakkal

- Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése – Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban
- Színkontrasztok, színharmonikák alkalmazása (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák – formai felfedezések

- Kedvenc állatok – állatfigurák és figurális dombormű mintázása
- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmásé) – Agyagplasztikák, figurák készítése, díszítésük földfestéssel

Szabadon formálható anyag – Ünnepek régen és ma

– Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból – Az ünnep díszletei

Tér és idő feldolgozása

– Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)

– Eseménynaptár – képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal – Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása

– A mi városunk – nagyméretű, színes kompozíciók, csoportmunkában (plasztikus megjelenítés papír, papírmásé és más anyagokkal)

Minta, jel, jelkép

– A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai

– A magyar népművészet mintakincse – motívumgyűjtés – Fonások hánccsal, színes fonalakkal, zsinórokkal

– Növények stilizált megjelenítése (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)

– Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, felfelé – lefelé mutató háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)

– Pecsét faragása, idolk, amulettek készítése (agyag, gipsz)

A tárgykészítés folyamata

– Ismerkedés a gypjű-, a textilanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel – Ünnepi jelkép megjelenítése nemezen (tarsolyfedőlap)

– Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása

– Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt – Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése

– Ékszerkészítés gyönggyel és más természetes anyagokkal

Évszakváltás

– Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása – Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése

– A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

– Változások az ünnepi szokások körében – páros képek készítése

Megszemélyesítés

– Én és a külvilág – Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek

– Az önismeret útjai – az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése

– Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások, fénymásolatok segítségével)

– Alakoskodások – szimbolikus tartalmak megjelenítése az arcábrázoláson keresztül – Maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

– a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat, – az alapvető ábrázolási technikákat,

– az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat. *Legyen képes:*

– motívumgyűjtésre, feldolgozásra, – vázlatok készítésére,

– vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására, – ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával.
- A csoportos és egyéni alkotótevékenységek formáinak megismertetésével a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése.
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása. – A népművészeti és művészettörténeti ismeretek alkotó tevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése.
- A vizuális kifejezéshez, alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök Különböző képző-és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák Népművészeti ismeretek, művészettörténeti érdekességek

Kézműves és népművészeti technikák

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok Elbeszélés vonalakkal

- Legendás történetek megjelenítése, feldolgozása különböző vonalrajzos kompozíciókban – Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Természeti erők megelevenítése színekkel, az adott jelenségek saját élményekre épülő (vagy színházra, táncra, mesékre támaszkodó) feldolgozása színes kompozícióban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása
- A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák – formai felfedezések

- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
- Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok – képzelet és előtanulmányok alapján (figurális dombormű mintázása agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Növények, termések formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Szabadon formálható anyag

- Agyagedény formálása felrakással
- Agyagplasztikák, állatfigurák készítése, díszítésük földfestékekkel, bekarcolt mintákkal
- Állatok ábrázolása emlékképek vagy közvetlen látvány alapján – tömeg, arányok, mozgás érzékeltetése

Tér és idő feldolgozása

- Természeti erők, különleges és félelmetes természeti jelenségek felidézése, megjelenítése képsorozattal (tempera, tollrajz)
- Különböző kompozíciók készítése spirál- és hullámmotívum felhasználásával – A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép

- Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)

- Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták – A varrás, hímzés alapfogásai, formaalkotó és dekoratív szerepük
- Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások – Az elvonatkoztatás útja és célja – anyaggyűjtés
- A tűz, víz, föld, levegő – szimbólumok a különböző kultúrákban
- Sárga, narancs, piros, barna, lila, zöld, fehér, arany. Színszimbólumok használata (papírragasztás kivágott színes motívumok kompozícióba rendezésével)

A tárgykészítés folyamata

- Az adott témakörhöz, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése – Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Állat alakú és antropomorf edény készítése agyagból – A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetőségei
- Nemezfígura készítése
- Tárgykészítés népi hagyományok alapján, a keleti és a mai kultúra esztétikája szerint
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt – Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata
- Ékszerkészítés gyöngyfüzéssel

Évszakváltás

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása – Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája – Megszemélyesítés
- Mozgatható bábfigurák készítése. Karakterábrázolás és a mozgatás lehetőségei
- Zsineggel mozgatható figurák, pálcára vagy lécre szerelt bábok (papírkivágás, mozgatható elemek összeállítása, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé) Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit, – az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat,
- a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit. *Legyen képes:*
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- a látvány és jelenségek értelmezésére, – vázlatok készítésére, átírásra,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására, – ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalakítás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek megalapozása.
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátíttatása.
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése, a képi műveltség bővítése.
- A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése

Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok

A középkor művészettörténeti érdekességei

Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései

A tárgyalakítás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák Hagyományos és új médiumok

Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetsszöveg – történetábrázolás

– Képzeltbeli utazás (egy középkori városban – illusztrációk különböző rajzeszközökkel, vagy képregényszerűen elmesélve)

– A kor hétköznapijainak megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével. A tervek nagyítása, megfestése (képi, fotó, videó – vagy számítógépes feldolgozások)

Környezetábrázolás – hangulatteremtés

– A környezet épített elemeinek rajza (homlokzatok)

– kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal – makett készítése vegyes technikával

– Makettkészítés (házak, lakótornyok, várak) különböző anyagok felhasználásával

Színharmonikák

– A monokróm színhasználatról a komplementer színpárokig – Egy főszínről hangolás, főszín és elsődleges keverékszín – Tiszta színekből és szürkékből építkező képek

Rész és egész

– Papírmosaik készítése (ókori vagy bizánci minták alapján) – Üvegablakok

– Rózsablak – színes kép készítése

– Királyfejek, egészalakos figurák rajza viaszolt, festett alapról visszakaparásos technikával

Képeskönyv

– A mai életünk kódexe

– Cél és célszerűség, a könyvkötés alapfogásai – A papír tulajdonságai

– Betűkép, iniciálé készítése, szövegírás (temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

– Az adott korra jellemző minták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása

– A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)

– Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Plasztika

– Oszlopszobrok. Szoborfaragás (egyszerűen formált emberfigurák gipszből, ytong téglából, purhabból)

- Vízköpők. Fantasztikus figurák, állatalakok (gótikus templomokról; mintázás agyagból) – Figuraterepmés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával

Öltözéktervezés

- Sisak készítése. A viselhetőség és a méretek figyelembe vétele
- A szín– és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajítás, ragasztás, festés, varrás)

Arcképtár

- Önarckép különböző elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása – Önarckép gyűjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera) Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a választott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét, – a tervezéstől a tárgyalakotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat. Legyen képes:
- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására, – motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására, – szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos – forma – faktúra és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók–tárgyak létrehozására, – egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására, – a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismertetése, a művészetek, alkotási tevékenységek iránti érdeklődés megerősítése.
- A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalakotás, a képző– és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek körének bővítése.
- A látvány utáni ábrázolás törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különböző feladatok során.
- A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása Rajzeszközök, plasztikus és modellező anyagok és eszközök

Különféle képző–és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok

Az ókori antik világ és a reneszánsz művészettörténet érdekességei

Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák A formai, szintani alapismeretek

A tárgyalgatás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák Hagyományos és új médiumok

Az előképek megismerése, feldolgozása – tanulmányrajzok, vázlatok, makettek, modellek Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok Történetábrázolás

- Életképek (reneszánsz palotában; illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- A kor ünnepeinek megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületábrázolás tusrajzzal
- Struktúra – textúra, formaszervezet és felületi megjelenés (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
- Makettkészítés különféle anyagok felhasználásával csoportmunkában

Színharmóniák

- Tájképek különböző fényviszonyok között – csak színfoltokkal festve – hajnalban, délben, szürkületben, éjszaka (gyűjtés elektronikus formában is, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Telt és tört színek, komplementer színek és különböző árnyalataik (festés akvarellal, krétával, kevert eljárással)

Környezetábrázolás – kép és valóság

- A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése
- Az ablakon át látható világ (ábrázolás pitt–krétával, festéssel) – A vonalperspektíva, levegő és színperspektíva felfedezése
- Előtér – középtér – háttér (tusrajzok, szénrajzok) – Öltözképzés
- A szín– és az anyagválasztás szerepe
- Fejfedők (bohócsipka) készítése a viselhetőség és a méretek figyelembe vétele (papír és textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Képeskönyv

- A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyűjtése, lejegyzése – Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi
- Magyarázó rajz, részletek és leírások a tervlapon (aprólékos ceruza és tusrajzok, temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- A korra jellemző textilminták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- Gyűjtött minták egy–egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben– páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok,)
- Egyszerű díszítőelemek szimmetrikus, pozitív–negatív formákká, ritmussá rendezése – Természetes formák redukálása, egyszerűsítése, stilizálása, szín– és forma–variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)

Arcképtár

- Hétköznapi tömeg (piaci sokadalom) összeállítása nagyméretű kartonra (saját, választott figurákkal)
- Különböző korú és karakterű emberek portréja. (Csoportmunka. Ceruza, krétarajzok, tempera)

Fény– árnyék jelenségek

- Titokzatos terek létrehozása, a fény–árnyék hatások felhasználásával – Vázlatok készítése jellegzetes fény–árnyék viszonyok bemutatására
- Térkonstrukció talált, gyűjtött tárgyakból, lepedőkből, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)
- Fényképek, videó készítése a terek bejárásával, a korábbi munkák térbe helyezése, „helyzetbe hozása”

Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét, – a tervezéstől a tárgyalatáig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat. Legyen képes:
- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására, – motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására, – szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma–, faktúra– és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására, – egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások érték befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására, – a legfontosabb baleset– és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és a tanult ábrázolás összhangba hozása a személyes mondanivalóval. – A természet– és emberábrázolás különböző formáinak megismertetése.
- A stílus– és arányérzék továbbfejlesztése.
- Az önálló kézműves tárgyalatás technikájának megválasztására, a képző– és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek eszköztárának biztonságos használatára való képesség fejlesztése.
- A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az előadásmód finomítása.
- A képi műveltség bővítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok

A képző–és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

A barokk művészettörténeti korszakára jellemző stílusjegyek, technikák A stíluskorszakra jellemző előadásmódok

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok Történetábrázolás

- Mozgalmas jelenetek (Álarcosbál egy barokk kastélyban. Illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- Groteszk, vígjátéki történetelemek illusztratív feldolgozása a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületek belseje, bútorai
- Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)

Színharmoníák

- Öltözetek pasztellszínekkel (gyűjtés elektronikus formában, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Színhangulatok festése zenei hangzásokra (akvarell, kréta kevert eljárások)

Öltözék

- Legyező és maszk készítése a működés és a méretek figyelembe vétele
- A szín– és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Kép és valóság

- A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés
- A perspektíva és az axonometria fintorai (Escher rajzai, térformái. Gyűjtések)
- Tárgyak ábrázolása eltérő, végletes nézőpontokból – alulnézet, felülnézet, közelről – és messzire távolodva (grafit, szén, pittkréta)

Mintakincs

- Épületdíszítések, minták gyűjtése, rajzolásuk vázlatfüzetbe
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben – páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Arcképtár

- Arcképek díszes keretben
- Különböző korú és karakterű emberek portréja (ceruza, krétarajzok, tempera)

A tárgyak egyedi vonásai

- Lakomák gazdag tárgyi világa. Gyűjtés a németalföldi festmények és mai fotók, installációk körében
- Hasonlóság és különbözőség. Azonos funkciójú tárgyak megfigyelése, egyedi vonásaik, különbözőségeik felfedezése (ceruza, vízfesték)

A tárgyak összhangja – Hangszerek

- Klasszikus és saját megoldások
- Csendélet, drapériák, hangszerek beállításával (összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások. Pasztellkréta)

Vizsgamunka készítése Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét, – a tervezéstől a tárgyalításig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat. Legyen képes:
- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására, – motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására, – szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására, – egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására, – a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek eszköztárát,
- a tárgytervezés és tárgykészítés fázisait,
- a rajzolás, festés, terművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit, – a különböző ábrázolási és tárgyalító technikákat,
- a legjelentősebb művészettörténeti korszakok művészetének jellegzetességeit, kultúráját, tárgyait,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- az alkotói munka végigvitelére,
- a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra, – a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására,
- szintani ismereteinek felhasználására,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- sokféle eszköz- és anyaghasználatra a kifejezés érdekében, – konzekvens munkák elkészítésére,
- a művészettörténeti korok, stílusok megkülönböztetésére, értő befogadására, – a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama: Vizuális alkotó gyakorlat

- vizsgamunka bemutatása 15 perc
- helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji

sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárgyegyüttes,
- festészeti, grafikai alkotás–sorozat, – szobor, térkonstrukció és variációi.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás, – szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai: – esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,

- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag–, eszköz– és szerszámhasználati ismeret, jártasság, – térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata, – az elkészült munka egyedisége, összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Felkészítés a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló alkalmazására. – A vizuális érzékelés és visszatükrözés képességének finomítása.
- A konstruáló, plasztikai és a síkművészeti technikák készségszintű elsajátíttatása.
- Az elvont gondolkodás, az analizáló–szintetizáló képesség kialakítása, a látás kiművelése és tudatosítása.
- Az ábrázolási konvenciók megismertetése, elsajátíttatása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

Az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeinek megismerése

A látvány pontos megfigyelésére, leképezése

A vizuális információk megértésére, átírására, felhasználására A képi gondolkodás, vizuális absztrakció

Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére

A gondolat, téma kibontása, variációk, sorozatok, tárgyegyüttesek létrehozása A jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére

A sűrítés, és felbontás mint alkotói (komponálási) eszköz Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok A beállítás

- A geometrikus testek arányai, térbeli elhelyezkedése
- A népi tárgykultúra tárgyai egyszerű műtermi környezetben

- A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A szerkezettől a formáig

- Drapéria vonalas ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Drapéria mozgásban. Fotók készítése szálló, lengő drapériáról, és azok megfestése
- A drapéria mint plasztikai elem és jel. Friz mintázása, gipszfaragás drapériamotívum után, gipszöntések

A térről – síkban

- Rajzolt és festett belső terek – a perspektíva törvényei szerint – Szobasarak, lépcsőház rajzolása festése
- A formák változatos megjelenítése. Szerkezeti kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal (szerkezeti rajz, ceruza, pittkréta)
- A tanulmányok feldolgozása (tollrajz, színespapír–kollázs és grafikai lapok, linó–, papírmetszet)

Rajzi – plasztikai előtanulmányok

- Testrészek, fejrészletek. Vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján – Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről – térben

- A külső és belső tér érzékeltetése természeti formák alapján (csigaház, metszet készítése mintázással)
- Agyagszobor, agyag plakett készítése a formaépítés, arányok térbeliség pozitív–negatív formák megjelenítésével

Ábrázolás és szerkesztés

- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók és felhasználásuk a művészi ábrázolásban – Gyakorlatok a kétpontos perspektíva, a kavallier axonometria megismerésére
- Vonal a térben. Fém–, spárga– és üvegplasztikák

Nagyságrend

- A korábbiakban feldolgozott témák, tanulmányok egyéni vagy csoportos módon történő megfestése, megrajzolása nagy méretben (csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

- Önarckép készítése fénykép és tükör segítségével – Az elkészült munkák összehasonlítása, elemzése
- A festett pasztell jellemzői, a pasztell technika megismerése – A színek keverése

Szokatlan megjelenés

- Plasztikai munkák talált anyagokkal, meglepő formatársításokkal
  - Gömb térbeli problémaköre: osztott gömb, gömbszeletek egymásra mintázása
  - Portré gipsszel való mintázása, a fej rajza és mintázása különböző túlzásokkal, torzításokkal
- Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalgó technikákat, – a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit, – a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat. Legyen képes:
- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére, – geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni, – illusztrációkat készíteni.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A geometrikus és természeti formák ábrázolása, tárgycsoportok, portrék, figurák ábrázolása a perspektíva és az anatómia és szabályai szerint.
- Különböző illusztrációk készítése.
- A kiadott feladatok önálló megoldása, biztos eszközhasználat.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek Az ábrázolás arányrendszere, szerkezete Tónusos ábrázolás

A természeti formák átírása Az anyagszerűség ábrázolása

A tér különböző léptékű megjelenítése

A konstruktivizmusra jellemző stílusjegyek, technikák Anatómiai ismeretek

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok A beállítás

- Tárgyak, térelemek a szabadban
- A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot, a természetes fényviszonyok minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A beállítás átformálása

- A tárgyegyüttes képének feldolgozása, átírása más anyagokkal, technikákkal, különböző művészeti stílusokkal (barokk, impresszionista, expresszionista stílusgyakorlatok)

A szerkezettől a formáig

- Állat- és emberi koponya szerkezetének különböző rajzeszközökkel való ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Koponya és változó környezete. Fotók készítése és azok megfestése
- A koponya bonyolult plasztikai problémái. Reliefmintázás, mintázás 1:1 méretben

A térről – síkban

- Rajzolt és festett épületek, terek, utcaképek a perspektíva törvényei szerint – A felületek és formák változatos megjelenítése. Kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal, tónusokkal, színfoltokkal (szerkezeti rajz, tónusos rajz – szén, pittkréta, pasztell, akvarell)
- A tanulmányok feldolgozása tollrajz, színespapír-kollázs és grafikai lapok, linó-, papírmetszet formájában

Rajzi – plasztikai előtanulmányok

- Szobrok, portrék – vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével) – A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, sátirozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján – Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről – térben

- Termékek titokzatos szerkezete, pozitív–negatív formái – A természeti formák szerepe a formatervezésben
- A formaelemzések módszere a célirányos megfigyelés: a karakter – Formakövető vonal: a plaszticitás
- Folyamatábra, fázisrajzok a mozgásváltozás kifejezésében

Ábrázolás és szerkesztés

- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók alkalmazása a művészi ábrázolásban – Művészettörténeti példák tanulmányozása
- Gyakorlatok a perspektíva, és a Monge–szerkesztés megismerésére

Nagyságrend

- A korábbiakban feldolgozott témák, konstruktív tanulmányok egyéni vagy csoportos módon továbbfejlesztése, megrajzolása, megfestése óriás és kisméretben (falfelület, csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

- Rajzok élő modell után
- A formák felismerése az árnyék változásakor az arcon, bevilágítási feladatok – Fej rekonstrukció koponya alapján
- Az emberi arc titkai. A látvány és a rajzi szabályok együttes érvényesítése
- A portrérajzolás és –festés fejlődése a különböző művészettörténeti korszakokban – Portré. Plasztikus megjelenítések (vésett, mintázott relief és körplasztika) Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat, – a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit, – a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat. Legyen képes:
- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra, – kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére, – geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni, – illusztrációkat készíteni.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, az önkifejezés eszköztárának gazdagítása.
- Az esztétikus környezet iránti igény kialakítása, amelyen keresztül a tanuló képes lesz azt alakítani, formálni, megőrizni.
- A vizuális ismeretek, jártasságok kialakítása, elmélyítése.
- A kritikai véleményformálás igényének és képességének kialakítása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek A környezet– és tárgykultúra Tónusos ábrázolás újabb technikái

A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései A bábkészítés hagyományai

A plein air festészet legismertebb alakjai Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok – Alakrajz

- Csontváz rajza
- Krokik, vázlatok álló, fekvő és mozgó figurákról (ceruzarajz, tus és pác vázlatok) – Körberajzolások, tükörrajzok, fotók egymásról, azok rajzban történő átdolgozása – Kollázsok és montázsok emberi alakok átalakításával, emberi alak részletrajzainak összeillesztése, fotószekvenciák emberek mozgásáról

Átváltozások

- A modell után elkészített munkák feldolgozása más eszközökkel, technikákkal, más méretben
- A mozdulatok értelmezése, újrajzolása a figura testhelyezeteinek jellemző jegyeinek, térbeliségének kiemelése, torzítása
- Új beállítások új nézőpontokkal

Bábfigura

- Wayang-báb készítése finom faragással fából vagy habanyagból, a bábu festése – A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu hangja és beszéde, játéktere

Változatok művészettörténeti alkotásokra

- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Másolatok készítése a kép egyes elemeiről hagyományos festészeti és grafikai eljárásokkal (belerajzolások, átfestések, stílusparódiák, méret- és elemváltatások)

A természetben

- Vázlatok és festmények készítése a természetben
- A plein air-ben való munka megismerése (pác, lavírozott tus, aquarell és a gouache) – Fotóséták – fotózás a természetben – fotósorozatok kialakítása

Karakterkeresés

- A portrérajzolás, a karakter kiemelése
- Karikatúrák és illusztratív képek készítése modell alapján, vonalas és színes képek. Önarcképek
- Az elkészített rajzok alapján végletes torzítások keresése a karakter teljes megváltoztatásával
- Portré vázlatok készítése, 1:1 portré mintázása

Népművészet és természet

- Betekintés a magyar népi viseletkultúrába

- Természeti népek technikái. Gyűjtés szakirodalomból, és azok anyagának feldolgozása (fazekasság, hímzés, faragás, szövés, fonás)
- A népművészet előadásmódjának felidéződése a kortárs alkotók munkáiban

Érzelmi hatások

- Fogalompárok szerinti képalkotás (vidám–szomorú, haragos–megbocsátó, nyomasztó– feloldó)
- Érzelmi állapotok színben való kifejezése
- A színek sztereotip kapcsolata érzelmi állapotokkal, fogalmakkal – Realisztikus és absztrakt megközelítés

Emlékmás

- Rövid portréfilm készítése egy kortárs képzőművészről, annak alkotási módszereiről, műveiről, személyes beszélgetés vagy bemutatás formájában
- Forgatókönyv, fotódokumentáció Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat, – a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit, – a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző– és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat. Legyen képes:
- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra, – kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére, – geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni, – illusztrációkat készíteni.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és az absztrakció kölcsönhatásának megismertetése a figuraábrázoláson keresztül. – A látványértelmező képesség tudatosítása, a figura és környezetének kialakításával.
- A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése, összegzése az ismétlődő és fokozatosan nehezedő feladatok mentén.
- Ismerkedés a kortárs művészet törekvéseivel.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek A környezet– és tárgykultúra Tónusos ábrázolás újabb technikái

A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései A bábkészítés hagyományai

A plein air festészet legismertebb alakjai A nonfiguratív ábrázolás eszköztára

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok Alakrajz

- Vázlatrajzok, krokik csoporttársakról, álló és mozgó alakokról. A vonal ereje, hangsúlyai (ceruzarajz, tus és pácvázlatok, agyag– és viaszrokik)

Figura a térben

- Figura épített térben, ülő és álló figurák külső és belső térben – Plein air és embercsoport rajza

Átváltozások

- Ülő, fekvő figura rajza
- Egy feladat többféle feldolgozása, variációk anyagokra, technikákra
- A kompozíciós elemek kiegyensúlyozott arányait felborító változatok létrehozása

Bábfigura

- Marionett báb készítése vegyes anyaghasználattal
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése – A bábu mozgathatósága, játéktere

Szín-tér

- Színes vázlatok készítése a színpadi tér színdinamikai megoldásához

Változatok művészettörténeti alkotásokra

- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Montázsok, anakronisztikus részletek beépítése a műalkotásokba – Stíluskeresés
- *Karakterkeresés*
- A teljes figura mint karakter. Karikatúrák és krokik készítése modell alapján, vonalas rajzok, szoborvázlatok készítése

Érzelmi hatások

- Eseménysor ábrázolása figurális és nonfiguratív képsorozatokban – Kollázs grafikai kiegészítéssel
- Fogalompárok szerinti képalkotás (mozgalmas – unalmas, harsány – szelíd, haragos – vidám)
- Érzelmi állapotok kifejezése színekkel

Emlékmás

- Gyerekkori történet
- Videofelvétel készítésére alkalmas színes figurák és díszlet jellegű tér megalkotása (papír, gipsz, faszerkezet). Csoportos feladat
- A film rajzos forgatókönyvének megtervezése, elkészítése *Vizsgamunka készítése*

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a különféle vizuális művészetek jel- és jelképrendszerét,
- a tervezéstől a megvalósításig, vagy a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a sík- és térművészet törvényszerűségeit, műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit, – a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit, – a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető színtani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat. Legyen képes:
- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra, – kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,

- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére, – geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni, – illusztrációkat készíteni.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek területén létrejött értékeket, – a népi kultúra jellegzetes szokásait, tárgyait,
- a sík- és térbeli művek, alkotás-sorozatok létrehozásának módjait,
- pontos arányokat és karaktereket rögzítő rajzok, plasztikák készítési módszereit, – a fény-árnyék viszonyok törvényszerűségeit,
- a művészeti anatómia alapvető törvényszerűségeit,
- az alapvető munkabiztonsági, környezetvédelmi előírásokat.

A tanuló legyen képes:

- eligazodni a művészettörténet korstílusai között, – az adott témák önálló feldolgozására,
- művészeti ismereteinek alkotó felhasználására,
- A témák elemző értelmezésére, sokrétű technikai feldolgozására, – konkrét és elvont gondolatok képi-plasztikai megjelenítésére,
- portré, figura rajzolására, festésére vagy mintázására, – a saját és mások alkotásainak elemző értékelésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama Vizuális alkotó gyakorlat

- a vizsgamunka bemutatása 10 perc
- helyszíni feladat megoldása 180 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport. A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárggyógyúttas,
- festészeti, grafikai alkotás-sorozat, – szobor, térkonstrukció és variációi

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás, – szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai: – esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,

- a vizuális nyelv kifejezőeszközeinek használata, – tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- sík és térbeli ábrázolási képesség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság, – térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezés mód használata, – az elkészült munka egyedisége, összhangja.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök Munkaasztalok, székek

Tároló polcok, szekrények, dobozok Vizes blokk

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Rajzbakok

Festő állványok Mintázó állványok Kéziszerszámok Rajztechnikai eszközök

Rajz-, festő és mintázó eszközök (színes ceruzák, akvarell, tempera akril, kréta, filc, vékony, vastag, és széles-lapos ecsetek, szivacsok, rajztábla, olló, ragasztó)

Számítógépes munkaállomások grafikai szoftverekkel Fényképező, filmfelvevő eszközök

Modell tárgyak: geometrikus testek, drapériák, tükrök, csontváz, koponya Munkabiztonsági berendezések

NÉPMŰVÉSZET

A népművészet tantárgy célja a hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének megismertetése, a hagyomány értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

A tantárgy feladata a tantárgy iránti nyitottság kialakítása, az általános néprajzi, népművészeti ismeretek átadása. Feladata emellett a hagyományos népi kultúra és értékrendszer bemutatásával a mindennapi élet kérdéseire, problémáira való válaszkeresés, a közösségi érzés mélyítése, az egyén helyének, szerepének tudatosítása, a hovatartozás-tudat, a szülőföldhöz való kötődés erősítése, értelmi és érzelmi ráhatással a személyiség fejlesztése, az esztétikai, etikai élmény- és ítélőképesség, az empátia és a tolerancia mélyítése.

A népművészet tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.

A népművészet tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása.
- A tananyag elsajátítása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, mélyítése.

Tananyag Népművészet ismeretek

Népi gyermekjátékok típusai

Közösségi élmény, a játék során betöltött szerepek Népköltészeti alkotások

Cselekmények, érzelmek, jó és rossz

Feladatcsoportok Népi gyermekjátékok – Mondókák

- Mozgásos játékok – Vonulások
- Párválasztó játékok, körjátékok – Szellemi játékok
- Hagományos játéktevékenységek felelevenítése

Népköltészet – Népmesék – Népdalok

- Találós kérdések

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi gyermekjátékok néhány fajtáját, – a népköltészet néhány alkotását.

Legyen képes:

- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása, mélyítése.
- A tananyag elsajátíttatása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, erősítése.

Tananyag Népművészet ismeretek

Népi gyermekjátékok típusai Játékkészítés, csapatszellem, szabályok Jeles napok, naptári ünnepek Szereplők, események, szokástárgyak

Feladatcsoportok Népi gyermekjátékok – Eszközös játékok

- Ügyességi és sportjátékok
- Hagyományos játéktevékenységek felelevenítése

Naptári ünnepek

- Kiemelkedő őszi ünnepek – Kiemelkedő téli ünnepek
- Kiemelkedő tavaszi ünnepek – Kiemelkedő nyári ünnepek – A szokások felelevenítése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi gyermekjátékok néhány fajtáját,
- a kiemelkedő jeles napok fontosabb szokásait. *A tanuló legyen képes:*
- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése.
- A népköltészeti alkotások, a népi hitvilág és a gyermekjátékok jellemzőinek bemutatása, rajtuk keresztül az érzelmi és erkölcsi érzékenység árnyalása, a közösségi szerepek felismertetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag Népművészet ismeretek

Múlt, és jelen, a népi kultúra

A közösség és a hagyomány szerepe

Népköltészeti alkotások: a népmese, a népmonda, a népdal jellemzői Hiedelemvilág, magyarázatkeresés

Népi gyermekjátékok, a játékok szerepe, típusai

Feladatcsoportok

A népi kultúra, népi közösség

- Múlt és jelen egymásra épülése
- A hagyomány, a hagyományozódás folyamata, fontossága – A népi kultúra mibenlétének körvonalazása
- A közösség szerepe az ember életében
- A közösségi érzés, hovatartozás–tudat felkeltése a tanulóknál

Népköltészet

- A népköltészet sajátosságai
- Mesemondók, a mesemondás alkalmi

- A népmese: a népmesék szereplői, mesei cselekmények – A mese világképe, jellegzetes mesei elemek
- A népmonda: valóságra épülés, magyarázatkeresés – Népi bölcsességek: szólások, közmondások
- Játékos kedv: mondókák, találós kérdések – Események és érzelmek a népdalokban

Népi hitvilág

- A népi hitvilág – Világképek
- Hiedelemalakok
- Mágikus cselekmények
- Hiedelmek a mindennapokban és a népköltészeti alkotásokban

Népi gyermekjátékok

- A gyermekjáték szerepe
- Csoportba tartozás – feladatok, szerepek – A játékok típusai
- Felnőttek játékai a gyermekekkel – Fiúk és lányok játékai
- Szellemi és mozgásos játékok
- Eszközös és eszközkészítő játékok
- Szokások, hagyományok megjelenése gyermekjátékokban – A hagyományos játéktevékenységek felelevenítése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a hagyományok szerepét,
- a népi hitvilág, a népköltészet alapjait. *Legyen képes:*
- a népi kultúra értékeinek befogadására.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése.
- Az emberélet fordulóinak és a jeles napok jellemzőinek bemutatása, rajtuk keresztül az érzelmi és erkölcsi érzékenység árnyalása.
- A hagyományok és a közösség szerepének, működésének felismertetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.
- A népszokások és a saját környezetük szokásainak megfigyelésével az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.

Tananyag Népművészet ismeretek A néprajz mibenléte

Ünnep és hétköznapi. Az ünnep jellemzői Népszokások

Jeles napok, naptári ünnepek

Népi közösségek, a közösség szerepe az ember életében

Az emberélet fordulói: születés, gyermekkor, felnőtté válás, házasság

Feladatcsoportok A néprajz

- A népi kultúra fogalma, területei
- A hagyomány fogalma, a hagyományozódás kérdésköre – Múlt és jelen egymásra épülése

Népszokások – Jeles napok – Hétköznapiak és ünnepek

- A tavaszi ünnepkör fontosabb ünnepei – A nyári ünnepkör fontosabb ünnepei – Az őszi ünnepkör fontosabb ünnepei – A téli ünnepkör fontosabb ünnepei
- A jeles napokhoz kapcsolódó népköltészeti alkotások, dramatikus jelenetek, hiedelmek, mágikus tevékenységek, szokástárgyak

Az ember életének fordulói

- Az egyén és a közösség viszonya – A közösségi értékrend
- Család, nagycsalád
- Csoportba tartozás – feladatok, lehetőségek – Életút a közösségen át
- Születés, gyermekkor
- A hagyomány, a hagyományokba való belenevelődés folyamata – A gyermekjáték szerepe, felkészülés a felnőtt életre
- Ifjúkor
- Lakodalom, házasság
- Az emberélet fordulóihoz kapcsolódó fontosabb szokások, népköltészeti alkotások, dramatikus jelenetek, hiedelmek, mágikus tevékenységek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a néprajz, a népi kultúra területeit,
- az egyén és a közösség viszonyát, a hagyományok szerepét, – a szellemi kultúra területeit, a népszokások alapjait.

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- a megismert népi hagyományokat és saját tapasztalatait összehasonlítani.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése.
- A népi építészet és a népi gazdálkodás jellemzőinek megismertetése, általuk a népi kultúra az élet minden területét átfogó rendszerének felismertetése, a természet és az ember kölcsönhatásainak felfedeztetése, valamint az ember termelő munkája iránti megbecsülés kialakítása.
- A régi és a mai viszonyok egymás mellé állításával, saját környezetük megfigyelésével, az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.
- A hagyományok és a közösség működésének példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag Népművészet ismeretek

A népi építészet: településtípusok, építmények, lakhely, alaprajz A ház berendezése, bútorfajták
Életmód, munka, munkamegosztás

A népi gazdálkodás fajtái: az állattartás és a földművelés

Feladatcsoportok A népi építészet

- A természeti viszonyok hatása az építkezésre – A települések fajtái. A falu és a város
- A népi építészet jellemzői: az építkezés alapvető anyagai, technikái – Az építkezés mint közösségi munkaalkalom
- Lakóházak, gazdasági épületek
- Alaprajz, a jellegzetes háromosztatú ház

A ház berendezése

- A bútorok típusai, a bútortörténet érdekességei – A helyiségek jellegzetes berendezési módjai
- A bútorok és a berendezés jelfunkciója
- A népi építészethez, berendezéshez fűződő jellegzetes népköltészeti alkotások, népszokások, hiedelmek

A népi gazdálkodás

- A munka szerepe a közösségi értékrendben
- A közösség munkamegosztása – férfi és női munkák – A "minden hasznosításának" elve
- A természeti környezet és az életmód összefüggései

Állattartás

- Az állattartás szerepe, fajtái, fontosabb munkafolyamatai – A pásztorkodás
- A termelt javak feldolgozása
- Az állattartáshoz kapcsolódó népszokások, jeles napok, hiedelmek, mágikus tevékenységek

Földművelés

- Az földművelés szerepe, fajtái, fontosabb munkafolyamatai – Termények, a termelt javak feldolgozása
- A földműveléshez kapcsolódó népszokások, jeles napok, hiedelmek, mágikus tevékenységek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi kultúra területeit,
- a gazdálkodás szerepét, alapjait,
- a természet és az életmód alapvető összefüggéseit, – a népi építészet fontosabb jellemzőit.

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- a természet és a népi kultúra közti összefüggések felismerésére,
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése. – A népi kultúra az élet minden területét átfogó rendszerének felismertetése.
- A tárgyalkotó tevékenység, a céhes hagyományok bemutatásával az ember termelő munkája iránti megbecsülés kialakítása.
- A régi és a mai viszonyok egymás mellé állításával, saját környezetük megfigyelésével, az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.
- A hagyományok példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag Népművészet ismeretek

A népi kézműves tárgyalkotás szerepe, jellemzői

A tárgyak csoportjai a felhasználási területek alapján Kézműves mesterségek kialakulása

Fával, agyaggal, textillel, bőrrel és fémmel dolgozó mesteremberek Céh, céhszervezet

Feladatcsoportok

A hagyományos tárgyalkotás

- Az ember tárgykészítő tevékenysége, a tárgykészítés szerepe, területei – A hagyományos tárgyalkotás alapvető szempontjai
- A tárgykészítés fontosabb alapanyagai
- A tárgyak jelző értéke, mágikus funkciója – Háztartási és gazdasági eszközök

A tárgyalkotás munkaformái – Önellátás

- Kézműves mesterségek
- Céhszervezet, céhes hagyományok

Kézműves mesterségek – Faművesség

- Agyagművesség – Textilművesség – Bőrművesség
- Fémművesség
- Egyéb mesterségek
- A mesterségek alapjai, jellegzetes tárgyalakotási területek – Céhtörténeti érdekességek

Vizsgamunka készítése

- Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi kultúra területeit, a hagyományok szerepét,
- tárgyalakotás szerepét, területeit, fontosabb jellemzőit, – a kézműves mesterségek fajtáit, alapjait.

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- az ember, a természet, a tárgyi és a szellemi kultúra közti összefüggések megértésére,
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a néprajz, a népi kultúra fogalmát, területeit,
- az egyén és a közösség viszonyát, a hagyományok szerepét,
- a szellemi kultúra területeit, a népszokások, a népi hitvilág, a népköltészet alapjait, – a természet és az életmód alapvető összefüggéseit,
- tárgyalakotás szerepét, területeit,
- a népi építészet fontosabb jellemzőit.

A tanuló legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- az ember, a természet, a tárgyi és a szellemi kultúra közti összefüggések megértésére,
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama Népművészet max. 45 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama Népművészet max. 15 perc

A vizsga tartalma

A népművészet írásbeli vizsga tartalma:

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló néprajzi ismerete: néprajzi alapfogalmakról, népszokásokról, népköltészetéről, hitvilágról, életmódról, a hagyományos tárgyalakotásról megszerzett tudása.

1. A népművészet írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze: A) Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott feladat megoldásának lépéseit, a tanuló adott témában szerzett ismereteit, egyéni gyűjtőmunkáját. A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell

elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Népművészeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt. Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló népszokásokról, népköltészetéről, hitvilágról, életmódról megszerzett ismerete.

2. A népművészet szóbeli vizsga tartalma:

- a néprajz kutatási tárgya, a népi kultúra fogalma, a hagyomány fogalma, – a hagyományozódás kérdésköre, az egyén és közösség viszonya,
- népszokások (jeles napok, az emberélet fordulói), – népi hitvilág, világkép,
- a népköltészet, (népmesék, népmondák, népdalok...), – gyermekjátékok,
- természetharmonikus életmód, gazdálkodás, közösségi munkamegosztás, munkaalkalmak– hoz kapcsolódó szokások, hiedelmek,
- népi építészet, a parasztház berendezése, bútorai, a belső terek funkciói, – hagyományos tárgyalakítás helye és szerepe a népiéletben, szokásokban.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló az életkori sajátosságainak megfelelően milyen szinten:

- tud eligazodni a népköltészet világában,
- ismeri a szokások és a hiedelmek helyét és szerepét a népiéletben, – ismeri a karácsonyi, húsvéti és pünkösti ünnepkör alapjait,
- ismeri az emberélet fordulóihoz kapcsolódó szokásokat,
- ismeri a munkaalkalmakat, a hozzájuk kapcsolódó szokásokat, népköltészeti alkotásokat, hiedelmeket,
- tájékozott a népi építészet, a hagyományos tárgy– és környezetkultúra világában,

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- megfigyelő, értelmező készség,
- összehasonlító, összegző készség, – feladatmegoldó készség,
- tárgyismeret,
- helyes fogalomhasználat, – tárgyelemző készség.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete, – a megfogalmazás szabatosága, pontossága.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos szellemi és anyagi kultúra emlékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet kialakítása.
- Az ember tárgyalakító tevékenységének területeinek (famunkák, fonható szálanyagok, népi kerámiák) megismertetése, tanulmányozásukkal a kézműves tevékenységek megbecsülésének kialakítása, mélyítése.
- A népművészeti emlékek, a díszítőművészet megismertetésével az értékrend árnyalása, tudatos tárgykultúra létrehozása iránti igény felkeltése, az esztétikai érzékenység fejlesztése.

Tananyag Népművészet ismeretek

A népművészet általános jellemzői Művészet a folklórban

Népzene, néptánc, dramatikus szokások A tárgyalkotó népművészet

A népi díszítőművészet jellemzői

Famunkák, fonható szálasanyagok, népi kerámiák: jellegzetes tárgytipusok és technikák

Feladatcsoportok A népművészet

– A népművészet fogalma, általános jellemzői – Népművészet a szellemi és tárgyi kultúrában –

Kollektív művészet, közösségi értékrend

– Információhordozó szerep, jelentéstartalom a népművészetben

Népzene, néptánc

– A népi hangszerek jellegzetes típusai – A népzene jellegzetességei

– Jellegzetes tánc típusok

– Férfi és női táncok, páros táncok – Táncalkalmak

Dramatikus szokások

– A népi színjátszás alapvető jellemzői – Dramatikus szokások alkalmi

A népművészet motívumrendszere

– A népi díszítőművészet jellegzetességei, a díszítmények funkciói – A népművészet motívumrendszere, motívumtípusok

– A kompozícióépítés jellegzetességei – A népművészet színvilága

– Jelentéstartalom, hiedelmek, szokások a motívumokhoz kapcsolódóan

Famunkák, fonható szálasanyagok – A fa felhasználási területei

– A fa alapvető megmunkálási és díszítési technikái – A pásztorfaragás sajátos tárgyai, motívumkincse – A bútorkészítés jellegzetességei

– Kapufaragás

– Vessző-, gyékény-, szalma- és csuhémunkák – Felhasználási területek, tárgytipusok

– Jellegzetes munkafolyamatok

– A tárgyakhoz fűződő jelentéstartalom, szokások, hiedelmek

Népi kerámia

– A kerámiakészítés munkafolyamata

– Alapvető formázási és díszítési technikák, motívumkincs – A kerámiák típusai, funkciói

– A kerámia tárgyakkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek

Követelmény

A tanuló ismerje:

– a népművészet ágait,

– a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,

– a népi kézműves tárgyalkotás tanult területeit: famunkák, fonható szálasanyagok, népi kerámiák jellemzőit,

– a díszítőművészet eszközrendszerét. *Legyen képes:*

– a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, – megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,

– a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra emlékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet kialakítása.
- Az ember tárgyaló tevékenységének újabb területeinek megismertetése (népi bőrmunkák, textilmunkák és egyéb tárgyaló területek), tanulmányozásukkal a kézműves tevékenységek megbecsülésének kialakítása, az értékrend árnyalása, tudatos tárgykultúra létrehozása iránti igény felkeltése.
- A népművészeti emlékek megismertetésével az esztétikai érzék fejlesztése.

Tananyag Népművészet ismeretek A tárgyi népművészet Népi bőrművesség
Népi textíliák, népviselet Egyéb kézműves területek
Az anyagok előállítása és feldolgozása Jellegzetes tárgytípusok és technikák

Feladatcsoportok Népi bőrmunkák

- A bőrkikészítés alapjai
- A bőr felhasználási területei, bőrműves tárgytípusok
- Jellegzetes munkafolyamatok, készítési és díszítési technikák
- A bőrmunkákkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek

Népi textíliák

- A népi textíliák alapanyagai
- A kendermunka és a gyapjúfeldolgozás alapjai
- A szövés – fonás anyagai, eszközei, munkafolyamatok – A szövés mintakincse
- A népi hímzések
- Jellegzetes színvilág, motívumkincs, kompozíciók – A képfestés
- Alapvető munkafolyamatok – Motívumkincs, mintafák
- A népi textíliák felhasználási területei
- A népi textíliákkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek

A népviselet

- A viselet elemei
- A ruházat jellemzői
- Fejviselet, hajviselet fajtái, jellemzői – Lábbeli típusok
- Öltözet–kiegészítők, ékszerek fajtái, jellemzői
- A viselet mint jelrendszer, a közösséghez tartozás kifejeződése az öltözetten keresztül – Öltözetdarabokhoz kapcsolódó szokások és hiedelmek

Egyéb kézműves tevékenységek – Mézesbábosság

- Mintaformák – Tojásfestés
- A tojás mint szimbólum
- Egyéb kézműves tevékenységek
- A tárgyakhoz fűződő szokások, hiedelmek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népművészet ágait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népi kézműves tárgyaló tanult területeit: a népi bőrmunkák, textilmunkák és egyéb tárgyaló területek jellemzőit,
- a díszítőművészet eszközrendszerét. *Legyen képes:*

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének, értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása.
- A természet, a társadalom és az ember kapcsolatának elemzésével az összefüggések felismertetése.
- A néprajzi tájegységek tanulmányozásával (Dunántúl, Alföld, Északi–középhegység néprajzi tájegységei) a szülőföldhöz való kötődés erősítése, a közösségi érzés mélyítése, a humánus magatartás, az elfogadás, a tolerancia kialakítása, fejlesztése.
- A népművészeti emlékek tanulmányozásával a változások folyamatának felismertetése az esztétikai, etikai élmény- és ítélőképesség mélyítése.
- A néprajzi gyűjtőmunka által az önművelés lehetőségeinek elsajátíttatása.

Tananyag Népművészet ismeretek

A népművészet történeti változásai A stíluskorszakok jellemzői Néprajzi tájegységek Dunántúl, Alföld, Északi–középhegység néprajzi tájegységei A tájegységek jellegzetes népi kultúrája

A néprajzi gyűjtőmunka, a könyvtározás alapjai

Feladatcsoportok

A népművészet stíluskorszakai

- A népművészet általános jellemzői – A népművészet stíluskorszakai
- Régi stílus – Új stílus
- Legújabb stílus
- A stíluskorszakok kialakulásának háttere
- Az egyes korszakok jellegzetes tárgykultúrája, díszítőművészete

Néprajzi tájegységek – Közösségi értékrend

- Egyén és közösség viszonya, a közösségbetartozás kifejeződése – Centrális és peremhelyzet
- A népi kultúra táji tagolódása, a magyarországi tájegységek – Dunántúli tájegységek
- Az Alföld tájegységei
- Az Északi–középhegység tájegységei
- Fontosabb tájegységek tanulmányozása: – Földrajzi elhelyezkedés
- A természeti környezet, jellegzetes életmód – A táj szellemi kultúrájának érdekességei
- A táj jellegzetes népművészete – tárgykultúrája, díszítőművészete – Kiemelkedő kézműves tevékenységek, fontosabb központok
- Irányított gyűjtőmunkák

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népművészet területeit,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népművészet korszakait, a népi kézműves tárgyalakítás területeit,
- a népművészet tanult tájegységeit: Dunántúl, Alföld, Északi–középhegység fontosabb néprajzi tájegységeit,
- az alapvető néprajzi szakirodalmat. *Legyen képes:*

- a népművészet értékeinek felismerésére és megfogalmazására, – megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének, értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése.
- A régi és a mai szemlélet egymás mellé állításával mindennapi élet kérdéseire, való válaszkeresés, a problémamegoldó képesség fejlesztése.
- A természet, a társadalom és az ember kapcsolatának elemzésével az egyén helyének, szerepének tudatosítása.
- A néprajzi tájegységek (a magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei), valamint a saját környezetük, lakóhelyük hagyományainak tanulmányozásával a hovatartozás–tudat, a szülőföldhöz való kötődés erősítése.
- A közösségi érzés mélyítése, a humánus magatartás, az elfogadás, a tolerancia kialakítása, fejlesztése.
- A néprajzi gyűjtőmunka által az önművelés lehetőségeinek elsajátíttatása.

Tananyag Népművészet ismeretek Néprajzi tájegységek

A magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei A saját tájegység tanulmányozása

A tájegységek jellegzetes népi kultúrája

A közösség és az értékrend változása. A népi iparművészet kialakulása Hagyományápolás, értékmegőrzés

Néprajzi szakirodalom

A néprajzi gyűjtőmunka, a könyvtározás alapjai

Feladatcsoportok

A határainkon túli magyarság – A népi kultúra táji tagolódása

- A magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei – Földrajzi elhelyezkedés, történelmi háttér
- A természeti környezet, az életmód jellemzői – A táj szellemi kultúrájának érdekességei
- A táj jellegzetes népművészete – tárgykultúrája, díszítőművészete – Kiemelkedő kézműves tevékenységek, fontosabb központok
- A közösségbetartozás kifejeződése
- Alkalmazkodás, asszimiláció, identitás – Irányított gyűjtőmunkák

A saját tájegység népművészete

- Elhelyezkedés, természetföldrajzi adottságok, életmód, gazdálkodás – A táj jellegzetes népművészete, tárgykultúrája, díszítőművészete
- A szellemi kultúra sajátosságai – A táj fontosabb központjai
- Irányított gyűjtőmunkák

Népi iparművészet

- A hagyományos közösségek felbomlása – A népi iparművészet jellemzői
- Változások, átfogalmazva beépítés – új igényekhez való igazodás – Érték, stílus és a használó ember összhangja
- A népi kultúra, a népművészet továbbélési lehetőségei
- A hagyományok és a közösségi értékek szerepe napjainkban – A hagyományápolás lehetőségei
- Intézmények, rendezvények a népi kultúra szolgálatában – Néprajzi szakirodalom: könyvek, folyóiratok

Rendszerezés

- A népi kultúráról tanultak áttekintése, rendszerezése
- A tárgyelemzésről és a gyűjtőmunkáról tanultak áttekintése

Vizsgamunka készítése

- Rajzokkal illusztrált tárgyelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népművészet fogalmát, területeit,
- a népi közösségek működésének és értékrendjének alapjait, – a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népművészet tanult tájegységeit: a magyar nyelvterület határainkon túli tájegységeit és a saját tájegységét,
- a népi iparművészet jellemzőit, – a hagyományápolás lehetőségeit,
- az alapvető néprajzi szakirodalmat. *Legyen képes:*
- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,
- az egyes tárgyak funkcióját, helyét a népi kultúrában meghatározni, – megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a népművészet fogalmát, területeit,
- a népi közösségek működésének és értékrendjének alapjait, – a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népművészet korszakait, a népi kézműves tárgyalakítás területeit, – a magyar nép, és a népművészet táji, történeti tagolódását,
- a díszítőművészet eszközrendszerét, – az alapvető néprajzi szakirodalmat.

A tanuló legyen képes:

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,
- az egyes tárgyak funkcióját, helyét a népi kultúrában meghatározni, – megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama Népművészet max. 60 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama Népművészet max. 20 perc

A vizsga tartalma

A népművészet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló népművészeti ismerete: a népművészetről, a hagyományos népi kézműves tárgyalakító tevékenységekről, mesterségekről megszerzett tudása.

1. A népművészet írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze: A) Rajzokkal illusztrált tárgyelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott tárgyelemző feladat megoldásának lépéseit, a tanuló adott témában megszerzett ismereteit, egyéni gyűjtőmunkáját, tárgyleírását.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Népművészeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt. Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló népművészeti ismerete, tárgyelemző jártassága, a népművészet ágairól, azok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása.

2. A népművészet szóbeli vizsga tartalma:

- a népművészet fogalma, a népművészet korszakai,
- a hagyományos tárgyalakotás természeti, társadalmi, gazdasági meghatározói,
- a hagyományos tárgyak esztétikuma, a tárgyak megjelenését meghatározó összetevők (funkció, anyag, méret, technika, forma, díszítés) összefüggései,
- a népművészet motívumrendszere, a tárgyakkal kifejezett jelentéstartalom, – szöttesek, népi hímzések, kétfestés,
- a népviselet fogalma, a viselet elemei, a viselet jelentéstartalma, – bőrművesség területei, tárgytipusai, hagyományai,,
- a fazekasság tárgytipusai, hagyománytárgyai, a magyar lakta területek fazekas központjai, – a faművesség sajátos tárgyai, a tárgyak motívumkincse,
- vessző-, gyékény-, szalma-, csuhé megmunkálásának hagyományai, – mézesbábosság, tojásfestés,
- a népi kultúra táji tagolódása,
- a Dunántúl, Alföld, Felföld és Erdély legfontosabb tájegységeinek népművészete, valamint lakhelyének hagyományai,
- a népművészet továbbélése, a hagyományápolás lehetőségei.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri népművészet mibenlétét, motívumrendszerét, korszakait, ágait és alkotásait, – ismeri a fa-, bőr-, textilművesség és népi fazekasság jellemzőit,
- ismeri a magyar nyelvterület legfontosabb tájegységeinek népművészetét, – tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- tudja elemezni a megismert tárgyakat,
- tud összehasonlító elemzéseket végezni,
- tudja rendszerezni a népi kultúráról megszerzett ismereteit, – tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- megfigyelő, értelmező készség,
- összehasonlító, összegző készség, – feladatmegoldó készség,
- tárgyismeret,
- fogalomismeret,
- tárgyelemző készség.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete, – a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD-k)